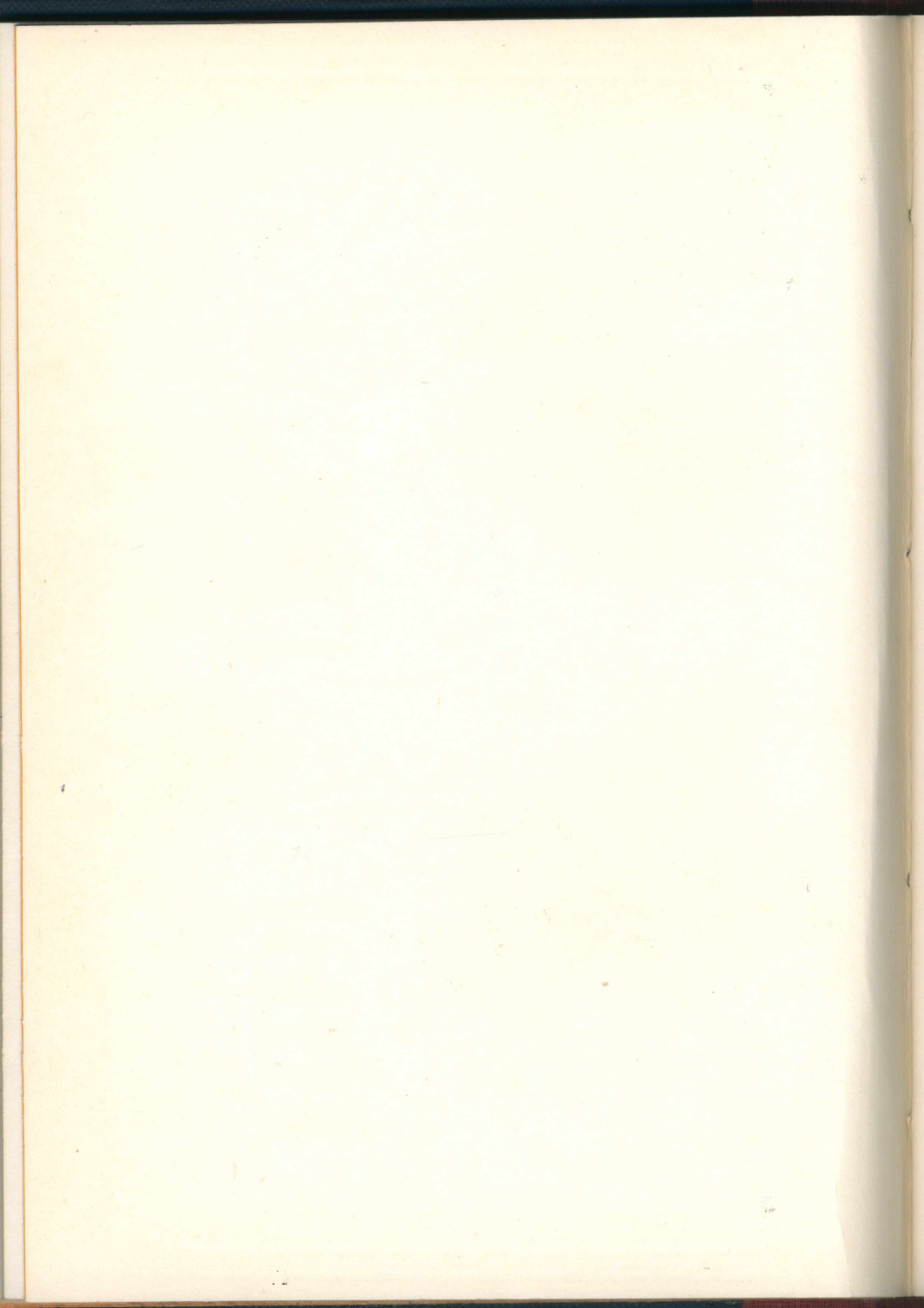

WOJEWÓDZKA
BIBLIOTEKA
PUBLICZNA
im. Emilii
Sukertowej-
Biedrawiny
w OLSZTYNIE

BIBLIOTEKARZ
OLSZTYŃSKI

WYDZIAŁ

**WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
im. EMILII SUKERTOWEJ-BIEDRAWINY
w OLSZTYNIE**

**BIBLIOTEKARZ OLSZTYŃSKI
Nr 3—4/1992**

Obecna, po reorganizacji, Wojewódzka Biblioteka Publiczna to:

1. WYPOŻYCZALNIA GŁÓWNA — Stare Miasto 33 (Stary Ratusz), tel. 27-57-97.

Posiada najbogatszy w Olsztynie, najdużej gromadzony księgozbiór przede wszystkim z zakresu nauk podstawowych. Skromnie reprezentowane są nauki stosowane. Kompletny jest zbiór wydawnictw powojennego piśmiennictwa dotyczącego regionu Warmii i Mazur. Jest również duży zbiór literatury pięknej. Łączna ilość zbiorów — 103.623 vol. Tutaj prowadzi się wypożyczenia międzybiblioteczne.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny

2. CZYTELNIANIA — ul. W. W. W. 27-28-74.

Dysponuje 300 miejscami siedzącymi (w tym ok. 20 stołowych) i 7.925 vol. rocznikami czasopism. Posiada również 200 miejsc siedzących, posiada także liczne wydawnictwa.

OLSZTYN 1992

Czytelnia świadczy usługi kserograficzne

Zespół redakcyjny:

Halina GIŻYŃSKA-BURAKOWSKA

Krystyna HAŁUN

Jolanta JURAN

Zdzisława KOSMOWSKA

Roman ŁAWRYNOWICZ

Danuta POL-CZAJKOWSKA

Bożena WASILEWSKA

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny
10-117 Olsztyn, ul. 1 Maja 5
tel. red. 27-94-02

Skład i druk: Z.P. „Spręcograf”. Tel. Olsztyn 120-092
Nakład 200 egz.

I. W NASZYCH BIBLIOTEKACH

1. BIBLIOTEKI PODZIELONE

Pierwszego kwietnia 1992 r. siedemnaście dotychczasowych filii Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej zostało skomunalizowanych. Włączono je w strukturę organizacyjną Miejskiego Ośrodka Kultury. Stworzone specjalnie stanowisko zastępcy dyrektora d/s bibliotek objęła Danuta Pol-Czajkowska, dotychczasowa zastępczyni dyrektora WBP. Praktyka wykaże, na ile było to słuszne rozwiązanie organizacyjne.

Własnością miasta stały się biblioteki w ogromnej części nowoczesne, dobrze zorganizowane i wyposażone, estetyczne, rozmieszczone w różnych częściach miasta. Zlikwidowane zostały placówki przy ul. Murzynowskiego oraz Kętrzyńskiego. Mimo zmiany właściciela charakter biblioteki publicznej utrzymały:

- filia nr 13 WBP przejęta przez Urząd Wojewódzki przy ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 7/9,
- filia nr 8 przejęta przez Regionalny Ośrodek Kultury (dawny WDK) przy Al. Wojska Polskiego.

W strukturze Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej pozostały agendy, których działalność posiada charakter ponadlokalny: wojewódzki lub regionalny.

Obecna, po reorganizacji, Wojewódzka Biblioteka Publiczna to:

1. WYPOŻYCZALNIA GŁÓWNA — Stare Miasto 33 (Stary Ratusz), tel. 27-57-97.

Posiada najbogatszy w Olsztynie, najdłużej gromadzony księgozbiór przede wszystkim z zakresu nauk podstawowych. Skromniej reprezentowane są nauki stosowane. Kompletny jest zbiór wydawnictw powojennego piśmiennictwa dotyczącego regionu Warmii i Mazur. Jest również dział literatury pięknej. Łączna ilość zbiorów — 103.623 vol. Tutaj prowadzi się wypożyczenia międzybiblioteczne.

2. CZYTELNIANNA NAUKOWA — Stare Miasto 33, tel. 27-28-74.

Dysponuje ponad 300 tytułami czasopism bieżących (w tym ok. 40 obcojęzycznych) i 7.925 vol. rocznikami czasopism. Posiada wydawnictwa informacyjne, albumy, podręczniki oraz liczne wydawnictwa unikalne — książki dawne, wilniana.

Łączna ilość zbiorów — 37.273 vol.

Czytelnia świadczy usługi kserograficzne.

3. **DZIAŁ INFORMACYJNO-BIBLIOGRAFICZNY** — Stare Miasto 33, tel. 27-28-74.

Zbiory Działu liczą ponad 4.500 vol. Są to wydawnictwa słownikowe, encyklopedyczne, informacyjne, bibliografie itp. Kartoteki osobowe, rzeczowe, regionalne liczą łącznie ok. 200.000 opisów.

W dziale IB opracowywana jest „Bibliografia Warmii i Mazur”; od rocznika 1985 — komputerowo.

Na zlecenie przygotowywane mogą być pełne zestawienia bibliograficzne z zakresu humanistyki.

4. **BIBLIOTEKA ZBIORÓW OBCOJĘZYCZNYCH** — ul. Dworcowa 68, tel. 39-93-34.

Zbiory w językach: angielskim, francuskim, niemieckim, rosyjskim oraz w językach mniejszości narodowych liczą łącznie 4.868 vol. oraz 31 tytułów czasopism obcojęzycznych.

Znajdują się tu również wydawnictwa informujące o różnych krajach świata — mapy, albumy, foldery, przewodniki i inne.

Integralną częścią biblioteki jest dział fonograficzny, zaopatrzony w płyty, kasety magnetofonowe i video oraz inne materiały do nauki języków obcych (3491 j.ew.).

Bogaty, liczący 12.000 vol., jest dział literatury polskiej.

Od początku istnienia biblioteki (1989) funkcjonuje tu podobnie profilowany oddział dla dzieci i młodzieży dysponujący liczbą 5870 książek i 25 tytułów czasopism.

Biblioteka świadczy usługi kserograficzne.

a) **ODDZIAŁ HURTOWEGO ZAOPATRZENIA BIBLIOTEK W KSIĄŻKI** — HURTOWNIA KSIĄŻEK „WENA” — ul. Dworcowa 68, tel. 33-79-82 lub 39-93-34.

Zaopatruje biblioteki naszego województwa w książki. Sprzedaje książki, druki biblioteczne z minimalnym narzutem (ok. 20% mniejszym niż księgarnia). Biblioteki do zakupionych książek otrzymują bezpłatnie opracowaną kartę katalogową.

b) W tym samym budynku przy ul. Dworcowej 68, tel. 39-93-34 działa wypożyczalnia kaset video — lektur, filmów ambitniejszych, bestsellerów. Wyłącznie kaset licencjonowanych, dobrej jakości.

5. **DZIAŁ GROMADZENIA I OPRACOWANIA ZBIORÓW** — ul. Żołnierska 11, tel. 27-69-30.

Zajmuje się zakupem, opracowaniem, ewidencją książek, prowadzeniem katalogu centralnego.

Oddziałem Działu Gromadzenia i Opracowania jest:

— Hurtownia Książek „Wena” (patrz pkt. 4a). Obok Działu (Żołnierska 11, tel. 27-69-30) funkcjonuje:

— INTROLIGATORNIA świadcząca usługi po kosztach własnych dla bibliotek, szkół — w miarę możliwości — administracji, instytucji i wszystkich chętnych.

6. DZIAŁ ZBIORÓW SPECJALNYCH — ul. 1 Maja 5,
tel. 27-90-51.

Znajdują się w nim: wypożyczalnia muzyczna z czytelnią udostępniająca płyty analogowe (16.864 egz.), płyty kompaktowe (142 egz.), nuty (2966 vol.) i czasopisma muzyczne (257 vol.), wypożyczalnia „książki mówionej” dla inwalidów wzroku — 2178 tytułów (22.262 kaset). Oprócz tego kasyety video (ponad 800).

Dział prowadzi 14 punktów książki mówionej w województwie i 9 wypożyczalni kaset video — w bibliotekach terenowych.

Wśród liczących 12.138 j.ew. dokumentów życia społecznego znajdują się między innymi plakaty, zaproszenia, programy, foldery itp. imprez artystycznych, wystaw, sesji, dokumenty dotyczące wyborów władz m. Olsztyna, regionalnych i ogólnopolskich z woj. olsztyńskiego.

Ogółem zbiory Działu wynoszą 62.360 j.ew.

7. ODDZIAŁ ZBIORÓW DLA DZIECI I MŁODZIEŻY —

ul. 1 Maja 5, tel. 27-90-51 w.13 z najdłużej w województwie gromadzoną i wzorcowym księgozbiorem dziecięco-młodzieżowym ogółem liczącym 26.651 vol.

8. DZIAŁ INSTRUKCYJNO-METODYCZNY — ul. 1 Maja 5,
tel. 27-90-51 w. 15.

Zajmuje się poradnictwem, instruktażem, szkoleniem, koordynacją i szeroko rozumianą pomocą merytoryczną wszystkim bibliotekom publicznym, zakładowym, szpitalnym i innym prowadzącą działalność otwartą.

Korzystając z pomocy innych działów zapewnia doradztwo w zakresie informacji bibliograficznej, gromadzenia i opracowania, upowszechniania, obsługi niepełnosprawnych i innych zagadnień związanych z pracą biblioteczną.

Dział prowadzi księgozbiór metodyczny liczący 2000 woluminów, dysponuje salą odczytową mieszczącą 50 słuchaczy.

9. DYREKCJA, KSIĘGOWOŚĆ, DZIAŁ ORGANIZACYJNO-ADMINISTRACYJNY — ul. 1 Maja 5, tel. 27-36-29,
centrala: 27-90-51, 27-94-02, 27-93-31, 27-94-75.

Zapewniają obsługę finansową, organizacyjną, kadrową, transportową, prawną a także w zakresie spraw socjalnych i konserwatorskich.

10. FILIE WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ

- publiczno-zakładowa przy ul. Paukszty 57, tel. 33-89-13 w. 20-37 wspólnie z Polskim Związkiem Niewidomych,
- publiczno-uczelniana w Kortowie, tel. 233-991 wspólnie z Akademią Rolniczo-Techniczną.

11. Przy Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej działają:

- Niezależny Związek Zawodowy „Solidarność”, tel. 27-28-74
- Związek Zawodowy Pracowników Bibliotek, tel. 27-90-51
- Społeczny Inspektor Pracy
- Oddział Wojewódzki Polskiego Towarzystwa Czytelniczego tel. 27-36-29.
- Koło Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
- Kasa Zapomogowo-Pożyczkowa, tel. 27-90-51 w. 12.

Roman Ławrynowicz

2. NA ILE WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA?

Po 1990 r. wytworzyła się sytuacja paradoksalna — główna podstawa prawna wojewódzkich bibliotek publicznych pozostała ta sama (ustawa o bibliotekach z 1968 r.), natomiast zmieniło się wszystko: organizacja bibliotek publicznych, ich finansowanie oraz powszechne poczucie stanu prawnego wynikające z późniejszych (ogólniejszych, a więc podrzędnych wobec wyżej wymienionego) ustaw: o samorządzie terytorialnym, kompetencyjnej oraz o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.

Zaden zapis prawny nie zwalnia wojewódzkiej biblioteki publicznej z obowiązku świadczenia usług na rzecz bibliotek niższego stopnia organizacyjnego oraz pełnienia funkcji kontrolnych.

Nikt nie ustalił też nowych jej zadań.

Pozostają więc nadal obowiązki grupujące się wokół trzech zagadnień:

1. Realizacji zapisów ustawowych.
2. Tworzenia i kształtowania dla regionu warsztatu do pracy umysłowej — uniwersalnego, otwartego dla wszystkich — i bibliotek, i czytelników.
3. Zaspokajanie tradycyjnych i nowych potrzeb w zakresie pomocy merytorycznej zrodzonych przez nowe warunki pracy bibliotek.

Z tych podstawowych zadań wynika obowiązek podejmowania wielu konkretnych działań. W planie pracy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie przewiduje się:

1. uczestnictwo w tworzeniu dokumentów realizacyjnych oraz intencyjnych umożliwiających w naszym województwie kontynuację rozsądnych rozwiązań organizacyjnych i merytorycznych w zakresie bibliotekarstwa.

Będziemy nadal interweniować sami lub interwencję organizować tam, gdzie inne czynniki niż wiedza i doświadczenie powodują podejmowanie ważnych decyzji.

Utrudnieniem będzie fakt, że w stolicy województwa i regionu doszło do rozwiązania organizacyjnego, którego na pewno nie można nazwać modelowym.

2. tworzenie i aktualizację bazy informacji o bibliotekach niezbędnej do opracowywania wniosków, kierunków działań i interwencji, opiniowania działań decyzyjnych, sprawozdawczości.
3. pomoc merytoryczną we wszystkich dziedzinach pracy bibliotekarskiej. Ograniczona może być tylko ilość przyjmowanych zleceń. W tej dziedzinie planujemy: szkolenia, kursy, spotkania dla wszystkich grup bibliotekarzy, koordynację działań.
4. udział doświadczonych pracowników WBP w profilowaniu zbiorów bibliotek między innymi za pośrednictwem hurtowni książek tj. sprzedaż książek z bezpłatnymi wzorcowymi kartami katalogowymi. Planuje się zorganizowanie funkcjonalnej informacji o no-

wościach wydawniczych. Wprowadzi się sprzedaż druków bibliotecznych.

5. instruktaż bezpośredni dla bibliotek wszystkich szczebli organizacyjnych.

6. inspirowanie działań upowszechnieniowych, między innymi — dni literatury dziecięcej, prezentacje dorobku plastycznego, żywe gazety, spotkania autorskie, wystawy.

7. rozwój oraz unowocześnianie centralnej dla regionu biblioteki uniwersalnej. Dotyczy to bazy, księgozbiorów, sprzętu i metod pracy. Kontynuowana będzie praca nad rozszerzeniem zakresu bibliografii WiM, zwiększenie tempa jej opracowania oraz wprowadzenia do sieci informacyjnej.

Nie wiadomo, jakie będzie zapotrzebowanie na usługi Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej. Nie wiadomo, jakie będą jej możliwości prawne, finansowe, organizacyjne, kadrowe. Wiadomo jest, że współpraca bibliotek może gwarantować im zwiększenie odporności na niekorzystne wpływy wielu licznych przemian.

Wiadomo jest, że nie wszędzie ingerencja Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej jest oczekiwana.

Władze lokalne w większości wiedzą, iż pracownicy naszej instytucji wypatrzą zawsze coś, co trzeba zmienić lub poprawić. Po co więc kłopot? Znaczna część koleżanek i kolegów w tzw. terenie świetnie sobie radzi i nie potrzebuje pomocy. Niestety wykrusza się stara kadra a rośnie grupa pracowników bez doświadczenia. W większości bibliotekarki nie wzywają do pomocy pracowników WBP, bowiem wiedzą, że znajdują oni jakieś uchybienia lub błędy. Kto lubi oglądać się w krzywym zwierciadle?

Oczywiście możliwe do usunięcia na początku braki i niedociągnięcia z czasem rosną i przeradzają się w kłopot, który często waży na losie nie tylko pracowników ale i samej biblioteki.

Nie wiem, na ile krótka prezentacja przekonuje, że nasza biblioteka ma charakter wyłącznie wojewódzki. Przekonać się można będzie korzystając z naszych usług.

Zachęcamy.

Roman Ławrynowicz

3. PROJEKT gminnego ośrodka informacji lokalnej

1. Zadania i funkcje ośrodka:

- Budowa właściwego dla potrzeb informacyjnych gminy zasobu informacji (zbiory, katalogi, kartoteki)
- Udostępnianie i upowszechnianie piśmiennictwa poświęconego terenowi, na którym działa biblioteka
- Rozpoznanie potrzeb informacyjnych użytkowników
- Udzielanie informacji odbiorcom indywidualnym i zbiorowym
- Współdziałanie z innymi ośrodkami informacji lokalnej

2. Użytkownicy informacji

Ośrodek obsługuje wszystkich użytkowników indywidualnych i instytucjonalnych z terenu gminy, a także osoby zainteresowane nie będące jej mieszkańcami (m.in. turyści, badacze regionu).

Grupę użytkowników instytucjonalnych stanowią:

- administracja gminna
- samorządy
- instancje gminne organizacji politycznych i społecznych
- szkoły.

3. Warsztat informacyjny

Warsztat informacyjny ośrodka stanowią zbiory piśmiennictwa poświęconego gminie: dokumenty życia społecznego oraz katalogi i kartoteki.

3.1. Zbiory piśmiennictwa obejmują:

- a) wydawnictwa zwarte — książki w całości lub częściowo poświęcone obszarowi gminy,
- b) gazety i czasopisma regionalne a także gazety samorządowe,
- c) dokumenty życia społecznego dotyczące danej gminy, odzwierciedlające różne przejawy życia współczesnego m.in.:
  - programy działania różnych instytucji i grup społecznych, obchodów, imprez, uroczystości itp., programy występów zespołów artystycznych, repertuary kin i innych placówek kultury,
  - statuty organizacji społecznych, zawodowych, naukowych, sportowych, regulaminy pracy instytucji,
  - jednodniówki i druki okolicznościowe,
  - wydawnictwa periodyczne przeznaczone do użytku wewnętrznego instytucji np. gazety zakładowe,
  - katalogi wystaw artystycznych, muzealnych, gospodarczych, hodowlanych itp. oraz prospekty turystyczne,
  - książki telefoniczne, kodowe, adresowe,
  - druki ulotne: afisze, plakaty, nalepki, pocztówki i inne,

- dokumenty niepiśmienne związane z różnymi wydarzeniami (plakietki, proporzycyki, znaczki)
- zdjęcia (fotogramy) dotyczące osób i działalności instytucji czy organizacji, profesjonalne,
- fotogazetki związane z gminą a także zdjęcia wykonane przez pracowników biblioteki,
- filmy dokumentujące ważne wydarzenia oraz przebieg wszelkiego rodzaju imprez,
- nagrania (taśmy) słowne i słownomuzyczne z przebiegu imprez.

3.2. K a t a l o g i

Opisy książek dotyczących regionu powinny znajdować się w katalogach głównych biblioteki (alfabetycznym i rzeczowym). Ponadto dodatkowo należy wydzielić w katalogu karty wszystkich (niezależnie od miejsca przechowywania) książek regionalnych w następującym układzie:

- literatura piękna — alfabetycznie,
- literatura z innych dziedzin — według UKD (rozbudowa działów stosownie do wielkości zbiorów).

3.3. Kartoteka charakterystyki środowiska

Gromadzić tu należy konkretne dane, a nie odsyłające do nich opisy bibliograficzne, dotyczące terenu gminy. Dane należy gromadzić przestrzegając poniższego schematu (formy i układu haseł). Nie należy tworzyć haseł, dla których nie ma danych na terenie działania biblioteki.

Kartotekę należy prowadzić na znormalizowanych kartach katalogowych, wykorzystując czystą stronę. Jeżeli informacja nie mieści się na jednej stronie karty należy ją kontynuować pod tym samym nagłówkiem — hasłem na następnych kartach (nie na odwrocie), numerując kolejne karty z tą samą informacją.

Poniżej przedstawiony jest schemat układu haseł wraz z omówieniem zakresu informacji, jakie należy gromadzić w obrębie danego hasła:

Schemat kartoteki charakterystyki środowiska

CHARAKTERYSTYKA GMINY

- nazwa
- rejon geologiczno-rolniczy
- liczba wsi

- liczba wsi sołeckich
- powierzchnia
- liczba mieszkańców
- gleby (poszczególne klasy procentowo)
- użytki rolne (w hektarach ogółem, grunty rolne, łąki, pastwiska).

Charakterystyka poszczególnych wsi (układ według nazw wsi)

- nazwa wsi, sołectwo
- liczba mieszkańców
- gleby (poszczególne klasy procentowo)
- użytki rolne (w hektarach ogółem, grunty rolne, łąki, pastwiska).

ZAGADNIENIA SPOŁECZNE I POLITYCZNE (nazwy, nazwiska, adresy aktualizowane permanentnie)

- partie polityczne
- organizacje społeczne (zarządy)
- organizacje młodzieżowe.

ZAGADNIENIA PRAWNO-ADMINISTRACYJNE

- Rada gminy
(adres siedziby
imię i nazwisko przewodniczącego
spis komisji wraz z nazwiskami ich przewodniczących)
- urzędy
(adresy, godziny przyjmowania interesantów, imię i nazwisko wójta gminy, spis wydziałów wraz z nazwiskami ich kierowników).

ZAGADNIENIA GOSPODARCZE (nazwy, adresy, zakres usług)

- zakłady przemysłowe
- zakłady usługowe
- placówki handlowe
- restauracje, kawiarnie, bary
- zakłady obsługi rolnictwa
- specjalistyczne gospodarstwa rolne

OCHRONA ZDROWIA

(nazwy i adresy)

- ośrodki zdrowia
- prywatne gabinety lekarskie
- szpitale
- domy opieki społecznej
- sanatoria

NAUKA, OŚWIATA, KULTURA

(nazwy, nazwiska, adresy, telefony)

- towarzystwa naukowe
- szkoły
- przedszkola
- internaty
- domy dziecka
- domy kultury, świetlice, kluby
- zespoły amatorskie
- muzea
- stowarzyszenia kulturalne i regionalne — prezes, przewod.
- redakcje prasy lokalnej i zakładowej — red. nacz.
- organizacje sportowe, ludowe zrzeszenie sportowe
- ośrodki wypoczynkowe
- związki hobbystów
- twórcy zamieszkujący na terenie gminy

SZTUKA

(nazwy, adresy, telefony)

- zabytki architektury — opis, klasa, zdjęcia
- salony wystawowe
- teatry
- kina
- zespoły artystyczne — rok zał., prowadzący
- twórcy profesjonalni i amatorzy

PARAFIE

(nazwy, adresy, telefony, nazwy wsi wchodzących
w skład parafii)

BIBLIOTEKI. ARCHIWA

(nazwy, adresy, telefony, zakres gromadzonych zbiorów, godziny udostępniania)

- archiwa
- biblioteki publiczne, szkolne, zakładowe, szpitale, inne

ADRESY PRYWATNE

Tu powinny znaleźć się adresy osób współpracujących i zaprzyjaźnionych z biblioteką, zapraszanych na imprezy biblioteczne, pisarzy regionalnych, kierowników punktów bibliotecznych. Ta kartoteka oprócz pełnienia funkcji informacyjnych powinna być wykorzystywana podczas planowania pracy biblioteki, jej współpracy ze środowiskiem, lokalizacji punktów bibliotecznych itp.

3.4. Kartoteka regionalna

Zadaniem jej jest zarejestrowanie publikacji dotyczących gminy, wydawanych zarówno na danym terenie jak i w całym kraju, oraz dostarczenie zainteresowanym możliwie wszechstronnej informacji o historii, kulturze, życiu gospodarczym, politycznym i społecznym środowiska. Rejestrować tu należy artykuły z czasopism, wydawnictw zbiorowych, rozdziały i fragmenty wydawnictw książkowych.

Kartoteka regionalna może być redagowana według ramowego schematu zawartego w pozycji: *Metodyka bibliograficzna* (praca zbiorowa pod red. H. Hleb-Koszańskiej, M. Dembowskiej, M. Sawoniaka. — W-wa, 1983).

Ramowy schemat klasyfikacyjny bibliografii regionalnej przedmiotowej

I. Dział ogólny

Bibliografie.

Czasopisma. Kalendarze.

Prace ogólne dotyczące całości regionu.

Poszczególne okręgi i miejscowości.

Biografie. Pamiętniki.

II. Środowisko geograficzne (Przyroda)

Mapy.

Geologia. Gleboznawstwo.

Hydrologia. Meteorologia.

Roślinność. Zwierzęta. Ochrona przyrody.
Krajoznawstwo. Turystyka.

III. Ludność

Antropologia.
Demografia.

IV. Historia (do r. 1945)

Opracowania ogólne.
Nauki pomocnicze.

Archeologia.
Opracowania wg okresów.

V. Etnografia

Prace ogólne i poszczególne zagadnienia.
Literatura ludowa (teksty).
Sztuka ludowa (reprodukcje i opracowania).

VI. Zagadnienia gospodarcze (współczesne od 1945 r.)

Prace ogólne. Inwestycje.
Geografia gospodarcza.
Planowanie przestrzenne. Urbanistyka.
Budownictwo.
Przemysł. Rzemiosło.

Górnictwo.

Hutnictwo.

Energetyka.

Przemysł chemiczny.

Przemysł budowy maszyn i metalowy.

Przemysł spożywczy.

Przemysł materiałów budowlanych.

Rzemiosło.

Gospodarstwo wiejskie.

Rolnictwo.

Hodowla.

Ogrodnictwo.

Leśnictwo.

Łowiectwo.

Rybnictwo.

Pszczelarstwo.

Gospodarka morska.

Handel. Spółdzielczość.

Finanse.

Komunikacja. Transport. Łączność.

Gospodarka wodna. Hydrotechnika.

Gospodarka komunalna. Gospodarka mieszkaniowa.

VII. Zagadnienia społeczne i polityczne (współczesne od 1945 r.)

- Prace ogólne.
- Partie polityczne.
- Organizacje społeczne i młodzieżowe.
- Uroczystości i obchody.
- Praca. Związki zawodowe. Zagadnienia socjalne.
- Szczegółowe zagadnienia socjologiczne.
- Patologia społeczna.
- Problemy integracyjne.
- Problemy narodowościowe. Repatriacja.
- Rewizjonizm niemiecki.

VIII. Zagadnienia prawno-administracyjne

IX. Wojsko

X. Służba zdrowia. Lecznictwo.

XI. Kultura. Nauka. Oświata.

- Zagadnienia ogólne.
- Nauka. Szkolnictwo wyższe. Instytuty, towarzystwa i organizacje naukowe.
- Szkolnictwo średnie i podstawowe.
- Szkolnictwo zawodowe. Kursy doszkalaćące.
- Praca kulturalno-oświatowa.
- Muzea i wystawy.
- Radio i telewizja.
- Kultura fizyczna. Sport.

XII. Językoznawstwo.

XIII. Literatura piękna.

- Historia literatury i krytyka literacka.
- Teksty.

XIV. Sztuka.

- Zagadnienia ogólne.
- Architektura. Zabytki architektoniczne.
- Teatr. Opera.
- Muzyka.
- Film.
- Fotografika.
- Zespoły pieśni i tańca.

XV. Zagadnienia wyznaniowe.

- XVI. Biblioteki. Archiwa. Sprawy książki i czytelnictwa.
Ruch wydawniczy. Księgarstwo.
Biblioteki i czytelnictwo. Służba dokumentacyjno-
-informacyjna.
Historia książki. Czasopiśmiennictwo.
Archiwa.

Powyższy schemat należy traktować jako ramowy. Stałe są w nim tylko działy. Poddziały mogą być w razie potrzeby łączone, eliminowane, bądź zastępowane innymi, w zależności od ilości i rodzaju materiałów. Opisy bibliograficzne powinny być zgodne z normą PN-82/N-01152.01: opis bibliograficzny książki, opisy artykułów z czasopism z normą PN-73/N-01152; adnotacje z normą PN-77/N-0122.1.

Uzupełnieniem kartoteki regionalnej powinna być kartoteka tekstowa tworzona z wycinków prasowych z czasopism, których biblioteka nie gromadzi. Każdy wycinek należy opatrzyć opisem bibliograficznym źródła. Wycinki podlegają opracowaniu grupowemu. Należy je gromadzić w teczkach. Wycinki dotyczące jednego hasła należy spiąć i opatrzyć kartką z nazwą hasła. Na teczkach umieścić napisy określające zawartośćeczki (rodzaj kartoteki, zakres: od hasła x do hasła y). Układeczki powinien być zgodny ze schematem przyjętym dla kartoteki, która do nich odsyła.

Na karcie w kartotece należy zaznaczyć, że odsyła ona do wycinka prasowego.

4. Formy pracy ośrodka

4.1. Informacja indywidualna

Ośrodek udziela informacji na ustne, pisemne i telefoniczne zapytania użytkowników indywidualnych z terenu gminy w oparciu o własny warsztat informacyjny.

4.2. Informacja zbiorowa. Ośrodek wykonuje następujące formy informacji zbiorowej:

- przysposobienie biblioteczne dla dzieci i młodzieży — lekcje biblioteczne na temat zasad korzystania z warsztatu informacyjnego oraz historii regionu
- propaganda piśmiennictwa poświęconego gminie poprzez wystawy, wystawki i przeglądy nowości.

Oprac. A. Karkowska

II. LUDZIE Z KRĘGU KSIĄŻKI

1. PANI ELWIRA

W to, że pani Elwira Wyszyńska odchodzi na emeryturę, to ja wierzyć nie mam zamiaru. Nie uwierzę, iż ona mogłaby zostawić swoje zbiory muzyczne, a już zwłaszcza tę wspaniałą kolekcję płyt, którą sama, przez lata, egzemplarz po egzemplarzu — gromadziła!

Z muzycznym królestwem pani Elwiry wiąże mi się jedno szczególne wspomnienie. To była owa pamiętna „zima stulecia” 1978/79. Nie mieszkałem wówczas jeszcze w Olsztynie, przyjechałem tu odwiedzić rodziców z okazji Bożego Narodzenia. Ostre mrozy i śnieżne zawieje zaatakowały w Sylwestra i sparaliżowały na wiele tygodni cały kraj. Pociągi i autobusy stanęły, z Olsztyna nie można było się wydostać. A miałem już jechać, recenzować dla tygodnika „Literatura” operowe spektakle w Łodzi, potem gdzieś jeszcze dalej. Tymczasem, uwięziony tu, wszystkie swoje dziennikarskie podróże musiałem odwołać. Lecz czymś się zająć przecież trzeba było. I tak, za radą ojca, trafiłem do pani Elwiry, wtedy jeszcze rezydującej w małym pokoiku na Jagiellońskiej, mieszczącym wówczas zaledwie — bagatelka! — siedem tysięcy płyt! I to było tak, jakby wpuszczono psa do magazynu z kiełbasą. Myślę, iż panią Elwirę musiałem z początku wprawić w popłoch — chciałem słuchać wszystkiego od razu, zacząłem tam przesiadywać całymi godzinami: ona — szafarka tych skarbów — kładła na talerzu gramofonu jedno nagranie za drugim, dyskutowaliśmy o walorach tej czy tamtej interpretacji, pod wieczór zabierałem jeszcze kilka kolejnych płyt do domu — ku utrapieniu rodziców! — by następnego dnia znów dyskutować, porównywać. Pani Elwira była partnerem do tych rozmów niezrównanym.

Gdy się spotka dwoje maniaków muzyki, to otaczający świat przestaje się liczyć, zwłaszcza gdy ów świat i tak, ścięty trzydziestoparustopniowym mrozem, zasypany metrowymi zaspami śniegu, przestał wokoło funkcjonować. W mojej pracy krytyka muzycznego — od kilku już lat zagonionego w prasowym kołowrocie, w wiecznym, grożącym wpadnięciem w rutynę pośpiechu — owe nieoczekiwane zimowe wakacje w ciepłej bibliotece pełnej utrwalonych na zawsze dźwięków, stały się niezwykłym przeżyciem, rzadką okazją do złapania oddechu, wewnętrznego wyciszenia, skupienia i głębszej refleksji nad muzyką, z dala od targowiska próżności sal koncertowych, którymi rządzą całkiem inne emocje.

Powiedziałem: spotkało się dwoje maniaków muzyki, mając na myśli panią Elwirę i siebie. Lecz rychło spostrzegłem, iż zaglądają tu także inni, i że z każdym z nich pani Elwira umie nawiązać kontakt,

każdemu umie coś doradzić, zarekomendować muzykę odpowiednią do stopnia jego muzycznego przygotowania i osłuchania, nieomal z zamkniętymi oczami sięgając na półki po odpowiednie nagrania. Jej czuły smak muzyczny i znakomite rozeznanie — co do muzyki i co do ludzi — okazywały się zazwyczaj trafne; w przeciągu późniejszych lat miałem możliwość obserwować, jak gromada stałych bywalców tego działu biblioteki szybko wzrasta, jak kształtują się ich gusty i smak artystyczny. Ogrom pracy i wartość tego, co zrobiła pani Elwira dla kultury muzycznej Olsztyna, w żaden sposób nie da się przecenić. Pani Elwiro: dziękuję za wspólne godziny spędzone nad muzyką, i cichutko proszę o wybaczenie mi częstego przetrzymywania ponad termin zwrotu — książek i płyt, z którymi nijak się nie mogłem rozstać... Pani następcy mogą być nie tak wyrozumiali.

Tadeusz Szyllejko

Pani Elwira Wyszyńska, z domu Aleksiejewa, urodziła się w Orłowskiej Guberni (ZSRR), a od 1941 r. zamieszkała wraz z rodzicami w Moskwie. Tu w 1948 r. skończyła szkołę pedagogiczną i uzyskała kwalifikacje wychowawczynie przedszkolnej. Jej pierwszym miejscem pracy były przyfabryczne moskiewskie przedszkola. Następstwem małżeństwa pani Elwiry ze studiującym w Moskwie Polakiem, Stanisławem Wyszyńskim było przeniesienie się w 1959 r. na stałe do Polski (przy zachowaniu obywatelstwa ZSRR).

Od początku zamieszkała w Olsztynie i tu w 1962 r. podjęła pracę zawodową, głównie w zakładowych klubach i świetlicach. W związku z rodzajem pracy uzupełniła swoje wykształcenie kończąc w 1967 r. Państwowe Zaoczne Studium Oświaty i Kultury Dorosłych.

W 1974 r. pani Elwira przeszła na stałe do pracy w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej. Zajęła się gromadzeniem i udostępnianiem muzykaliów w Dziale Zbiorów Specjalnych.

O nakerślenie sylwetki naszej odchodzącej na emeryturę koleżanki poprosiliśmy ... czytelnika, krytyka muzycznego i publicystę Tadeusza Szyllejko, który był częstym gościem w „salonie muzycznym” pani Elwiry.

Red.

III. WARTO WIEDZIEĆ

1. ROZMAITOŚCI LITERACKIE

Na naszych pisarzy, nawet uznanych, przyszły ciężkie czasy. Znikł system państwowych dotacji i stypendiów. Książka stała się towarem podlegającym bezwzględny prawom rynku. Wydawnictwa rzuciły się więc na chodliwych autorów zagranicznych. Zmniejszyły się w Polsce szanse autorów rodzimych, zwłaszcza debiutantów. Cóż pozostaje? Chyba wróci moda na wydawanie debiutów własnym sumptem. Kiedyś była to niemal norma.

Druk własnych utworów (nie tylko debiutów) finansowali m.in. Byron, Shelley, Hawthorne, E.A. Poe, Thomas Hardy, Walt Whitman, Francois Mauriac, T.S. Eliot, Kipling. Zamieszczony w niniejszym numerze życiorys tegorocznego noblisty Dereka Walcotta zawiera informację o tym, jak pisarz zadebiutował będąc sam sobie wydawcą i kolporterem.

W Nowym Jorku istnieje oficyna „Vantage Press” specjalizująca się w płatnych debiutach. W ciągu czterdziestu lat swego istnienia umożliwiła ona start literacki ok. 10 tysiącom autorów. Wielu wśród nich zdobyło potem wielkie uznanie krytyki i czytelników.

Wśród pomysłów transmitowanych na grunt polski z Zachodu nie wprowadzono jeszcze jednego, o którym poniżej.

Kiedy Biblioteka Publiczna Nowego Jorku, która udostępniała pisarzom specjalną salę do pracy literackiej, zaczęła wymagać od piszących okazania umowy z wydawnictwem, zainteresowani wymyślili nowe rozwiązanie: pokoje do wynajęcia na godziny. Grupa literatów i sponsorów podnajęła specjalny lokal. Jego główna część to wielka sala podzielona na 30 boksów. W każdym z nich jest biurko i maszyna do pisania. W boksach nie można palić i zachowywać się głośno. Do celów konwersacyjnych służy znajdujący się obok salon, który pełni również rolę palarni. Pisarze wynajmujący boksy płacą trzymiesięczną składkę abonamentową w wysokości 150 dolarów. Żeby zostać członkiem tego pisarskiego klubu trzeba mieć rekomendacje od trzech znanych osób oraz „poważne próby własnego pisarstwa”. Od chwili założenia „pokoju” w 1978 r. do 1989 r. skorzystało z niego ok. 500 piszących.

(na podst. „Przeglądu Tygodniowego” 1989 nr 3)

Czytelnicy przywiązują się do bohaterów literackich. Z tego socjologiczno-psychologicznego zjawiska zrodził się pomysł wydawania dalszych ciągów znanych powieści. Modę na ten typ bestsellerów rozpoczęła Aleksandra Ripley pisząc dalsze dzieje Scarlett O'Hara, bohaterki „Przeminęło z wiatrem” Margaret Mitchell.

Anglik Aleksander Mollin (45-letni adwokat, który zna ZSRR z jednej podróży odbytej w latach 80) pisze powieść „Córka Lary”, kontynuację „Doktora Żywago” Borysa Pasternaka. Pod piórem wynajętych przez wydawnictwa (lub spadkobierców praw autorskich) pisarzy powstają dalsze ciągi „Sagi rodu Forsythe'ów”, Galsworthy'ego, „Wichrowych wzgórz” Emilii Brönte, „Przygód Hucka” Twaina, „Rebeki” Daphne du Maurier.

Nasza najpopularniejsza bohaterka melodramatyczna Stefcia Rudecka też doczekała się kontynuacji. Anna Rohóczanka (pseudonim) wydała „Stefanie: szczęśliwy powrót Trędowatej”, a anonimowy autor zafundował nam całą trylogię: „Trędowaci”, „Tajemnica baronessy” i „Syn ordynata”.

Jolanta Juran

IV. POMOCE METODYCZNE

1. WYDAWNICTWA CIĄGŁE

Konspekt lekcji dla klasy II szkoły średniej

Cele:

- zapoznanie uczniów z różnymi rodzajami czasopism
- wyrabianie umiejętności właściwego z nich korzystania
- wdrażanie do systematycznego czytania prasy.

Środki dydaktyczne: tablica „Podział wydawnictw ciągłych”, przykłady różnych czasopism.

Tok lekcji:

1. Wprowadzenie do tematu.

Uświadomienie młodzieży konieczności korzystania z prasy, jako jednego z podstawowych źródeł bieżącej informacji. Aby móc korzystać w sposób racjonalny z gazet i czasopism, konieczne jest orientowanie się w ich różnorodności i charakterze.

2. Praca uczniów w grupach — omówienie zgromadzonych na stolikach przykładów różnych czasopism.

Każda grupa uczniów ma zebrane na stolikach gazety i czasopisma o różnym charakterze: przyrodnicze, techniczne, historyczne, młodzieżowe itp. Po dokładnym zapoznaniu się z nimi omawiają je wg schematu: zawartość, poziom opracowania lub przeznaczenie, częstotliwość ukazywania się, stałe rubryki, wydawca, cechy szczególne.

3. Omówienie tablicy „Podział wydawnictw ciągłych”.

Tablica zawiera podział według:

- częstotliwości ukazywania się: dziennik, tygodnik, dwutygodnik, miesięcznik, kwartalnik, półrocznik, rocznik;
- poziomu opracowania lub przeznaczenia: naukowe, popularnonaukowe, fachowe, urzędowe
- treści: społeczno-polityczne, kulturalne, techniczne, medyczne, wojskowe, literackie, muzyczne, filmowe, plastyczne, teatralne, religijne, radiowo-telewizyjne, sportowe, turystyczne, rozrywkowe, dziecięce, młodzieżowe, kobiece.

4. Uświadomienie uczniom najbardziej racjonalnego sposobu czytania prasy.

Uczniowie sami starają się określić modelowy sposób czytania.

Podsumowanie dyskusji

Dzienniki jako gazety codzienne, przeznaczone dla szerokich kręgów odbiorców, przynoszą bardzo różnorodny materiał informacyjny. Ich cechą charakterystyczną jest aktualność wiadomości. Dzienniki zazwyczaj czytamy selektywnie, przebiegamy wzrokiem tytuły artykułów i wybieramy do przeczytania tylko ważniejsze wiadomości oraz to, co nas szczególnie zainteresuje. Pomaga nam w tym znajomość układu materiału (należy zwrócić uwagę na od różnianie informacji od interpretacji).

Czasopisma: przede wszystkim musimy wiedzieć, jakiej tematyce są poświęcone, jaki jest ich charakter i poziom. Czytamy je również na ogół selektywnie — wybieramy to, co jest dla nas ważne, ciekawe czy potrzebne. Artykuły publicystyczne czytamy ze szczególną uwagą, krytycznie, wyławiamy istotne dla nas myśli, zastanawiamy się nad nimi, mogą mieć one bowiem wpływ na naszą postawę lub światopogląd.

5. Podsumowanie zajęć.

Czytanie prasy zapewnia dobrą orientację w tym, co się aktualnie dzieje w kraju i na świecie, pomaga wyrobić sobie własne zdanie w różnych kwestiach, pozwala pogłębić wiedzę czy zdobyć nowe wiadomości, dostarcza rozrywki, daje tak potrzebne w życiu momenty urozmaicenia, odprężenia a czasami po prostu pomaga żyć.

Alicja Makuch

2. ROLA CZYTANIA W ŻYCIU CZŁOWIEKA

Konspekt lekcji dla klasy I zasadniczej szkoły zawodowej

Cele

- Zapoznanie uczniów z różnymi sposobami przekazywania informacji i różnymi sposobami czytania
- Zwrócenie uwagi na funkcje czytania
- Zachęcanie uczniów do doskonalenia techniki czytania

Pomoce dydaktyczne

- Materiały nietekstowe: znaki drogowe, mapa, obraz, schemat, wykres
- Plansze
  - 1) *Technika umiejętnego czytania*
  - 2) *Funkcje czytania*
  - 3) *Układ i treść książki*
  - 4) *Normy szybkości czytania*
  - 5) *Jak doskonalić szybkość czytania ze zrozumieniem*
  - 6) *Myśli i aforyzmy o czytaniu*

- Słownik języka polskiego
Metoda słuchowa — oglądowa
- pogadanka z wykorzystaniem wiedzy i doświadczenia uczniów,
- prezentacja plansz związanych z tematem lekcji.

Tok lekcji

- Podanie tematu i cele lekcji
- Wprowadzenie — krótka pogadanka o czytaniu.
Naukę czytania rozpoczynamy we wczesnym dzieciństwie. Tę umiejętność powinniśmy doskonalić w ciągu całego życia. Czytamy wszyscy — jedni więcej, drudzy mniej. Bez umiejętności czytania nie można wyobrazić sobie normalnie funkcjonującego człowieka we współczesnym społeczeństwie. Dzięki umiejętności czytania ludzie mogą się między sobą komunikować, wymieniać informacje, zdobywać potrzebne informacje. Informacje tekstowe towarzyszą naszemu codziennemu życiu. Oprócz informacji tekstowych spotykamy się z informacją przekazywaną w formie nietekstowej.
- Prezentacja materiałów tekstowych i prośba o ich odczytanie, np.:
  - znak drogowy
  - znaki kartograficzne na mapie
  - obraz znany uczniom (np. przedstawiający Nike z Samotraki).

Prezentujemy też taki materiał nietekstowy, którego uczniowie nie znają i będą mieli trudności z „odczytaniem” (np. schematy dołączone do książki Witkowskiego: *Telewizory*).

To ostatnie ćwiczenie ma przekonać uczniów, że umiejętność czytania jest potrzebna przy „czytaniu” materiałów nietekstowych.

By czytać tekst, potrzebna jest znajomość liter, by odczytać materiały nietekstowe, potrzebna jest umiejętność czytania — tą drogą najczęściej dowiadujemy się, co oznaczają, jaką zawierają treść materiały nietekstowe.

- Funkcje czytania

Stawiamy uczniom pytanie „po co czytamy?” Po wysłuchaniu odpowiedzi uzupełniamy je, porządkujemy i formułujemy funkcje, cele czytania (prezentując planszę nr 2).

Czytanie jest:

- doskonałym (ale nie jedynym) narzędziem zdobywania wiedzy (inne sposoby zdobywania wiedzy to: bezpośrednie doświadczenie, informacja słowna),
- narzędziem powszechnej informacji (np. czytanie gazet usprawnia komunikowanie się między ludźmi)
- formą spędzania wolnego czasu źródłem rozrywki i wypoczynku.

- Sposoby czytania

Stawiamy pytanie: jaka jest różnica w sposobie czytania książki beletrystycznej (np. *Zapałka na zakręcie*) a fragmentu książki popularnonaukowej, którą czytamy, by przygotować się do lekcji?

Z wypowiedzi uczniów wyprowadzamy wniosek, że w zależności od celu czytania będziemy stosować różne sposoby czytania.

Różne sposoby czytania omawiamy przy pomocy plansz (nr 1 i 3).

Czytanie pobieżne — przy omawianiu tego sposobu wykorzystujemy planszę nr 3 (układ i treść książki). Wyjaśniamy, jak w krótkim czasie zorientować się w treści książki, jej przydatności.

Zagadnienie to omawiamy analizując takie elementy jak: autor, tytuł, wydawnictwo, kolejność wydania, rok wydania, spis treści, przedmowa, wstęp, posłowie. Czytanie pobieżne, przeglądanie książki daje nam możliwość zorientowania się w treści, tematyce książki.

Czytanie fragmentaryczne — czytamy wybrane fragmenty w celu zorientowania się z grubsza w zawartości, treści książki i uzyskania ogólnej orientacji w podstawowych sprawach tam poruszonych.

Czytanie staranne — stosujemy, gdy chcemy gruntownie i trwale opanować treść książki — tak czytamy np. tekst, na podstawie którego przygotowujemy się do lekcji.

Studiowanie — jest to czytanie wielokrotne tekstu, w całości i w szczegółach, by zapamiętać trwale treść, ustosunkować się do tez autora, porównać z innymi książkami traktującymi o tym samym zagadnieniu. Wnioski z lektury wykorzystujemy w praktycznym działaniu.

● Szybkość czytania

W zależności od celu czytania wybieramy odpowiedni sposób czytania i szybkość czytania.

Proponujemy uczniom następujące ćwiczenie:

Uczniowie przez 1 min. czytają wyznaczony przez nauczyciela tekst (możemy polecić czytanie tekstu z podręcznika do języka polskiego), liczą ile przeczytali wyrazów.

Nauczyciel prezentuje i omawia planszę nr 4 — Normy szybkości czytania. Uczniowie porównują swoje wyniki z normami podanymi na planszy. Stwierdzamy, że jeśli wynik osiągnięty przez ucznia nie mieści się w przedziale „czytanie normalne” (jest mniejszy), to jest to sygnał, że należy pracować nad swoją techniką czytania.

Po co jest nam potrzebne doskonalenie techniki czytania? Po co mamy tak szybko czytać? Doskonała technika, szybkość czytania pozwala zaoszczędzić mnóstwo czasu. Przy dobrej technice czytania używamy mniej czasu na przeczytanie lektury, na zaznajomienie się i opanowanie zadanego materiału.

● Podsumowanie lekcji — próba sformułowania zaleceń, które pomogą ulepszyć technikę czytania, oraz określenie definicji czytania. Uczniowie próbują odpowiedzieć na pytanie, co robić, by ulepszyć

swoją technikę czytania. Nauczyciel pomaga w zebraniu tych zaleceń, uzupełnia wypowiedzi uczniów. Najważniejsze zalecenia dotyczące ulepszenia techniki czytania omawiamy i prezentujemy na planszy (nr 5):

- czytaj codziennie,
- ogarniaj wzrokiem kilka wyrazów,
- czytaj „oczami” — nie wymawiaj słów, gdyż poruszające się struny głosowe „hamują wzrok”, nie pozwalają ogarnąć kilku wyrazów jednocześnie: czytanie wzrokowe jest 3-4 szybsze niż czytanie wargami.
- wzbogacaj swój słownik przez przyswajanie sobie znaczenia nowych słów,
- czytaj w odpowiednich warunkach:
  - odległość tekstu od oczu ok. 30 cm
  - kąt nachylenia kartki do płaszczyzny — 45°
  - właściwe oświetlenie: pali się lampa na suficie, a na biurku lampa oświetlająca tekst.

Prezentacja planszy nr 6 — Myśli i aforyzmy o czytaniu. Uczniowie odczytują je, objaśniają i tłumaczą poszczególne „myśli”. Proponujemy uczniom, by sami sformułowali definicję „czytania”. Wskazany uczeń odczytuje definicję czytania ze Słownika języka polskiego: „przebiegając wzrokiem po napisanych lub wydrukowanych literach lub innych symbolach, formułować w umyśle lub na głos odpowiadające im dźwięki językowe, zapoznawać się z treścią tego, co jest napisane lub wydrukowane.”

Stefania Pichet

BIBLIOGRAFIA:

IWANIEK R. Rola czytania w życiu człowieka. Konspekt lekcji kl. I liceum i technikum. „Poradnik Bibliotekarza” 1985 nr 9/10 s. 253—254.

KRÓL F. Sztuka czytania. Warszawa 1982.

MAZIARZ Cz. Proces samokształcenia. Warszawa 1966 s. 106—108.

PIETRASIŃSKI Z. Sztuka uczenia się. Warszawa 1975 s. 123—128.

RUDNIAŃSKI J. Uczelnia i ty. Technologia pracy umysłowej. Warszawa 1987 s. 88—97.

SKRZYPCZAK H. Organizacja i metody samokształcenia. Poradnik metodyczny do pracy samokształceniowej. Warszawa 1986 s. 62—65.

Wzory plansz do lekcji na temat: „Rola czytania w życiu człowieka”

TECHNIKA UMIEJĘTNEGO CZYTANIA

czytanie
pobieżne

czytanie
fragmentaryczne

czytanie
staranne

studiowanie
tekstu

UKŁAD I TREŚĆ KSIĄŻKI

Tytulatura	Tekst wprowadzający	Tekst główny	Tekst pomocniczy
<ul style="list-style-type: none"> • autor • tytuł • adres wydawniczy • metryczka drukarska	<ul style="list-style-type: none"> • dedykacja • motto • wstęp • przedmowa • posłowie	<ul style="list-style-type: none"> • części • tomy • rozdziały • ilustracje w tekście	<ul style="list-style-type: none"> • spis treści • skorowidze • przepisy • bibliografie • tabele, mapy

NORMY SZYBKOCI CZYTANIA

- 150—200 słów na minutę — czytanie normalne
200—250 słów na minutę — czytanie przyspieszone
300 słów na minutę — czytanie szybkie

MYŚLI I AFORYZMY O CZYTANIU

Kto czyta — żyje wielokrotnie. Kto zaś z książkami obcować nie chce — na jeden żywot jest skazany.

Józef Czechowicz

Czytanie to jest odnajdywanie własnych bogactw i własnych możliwości przy pomocy cudzych słów.

Jarosław Iwaszkiewicz

Czytanie rozwija rozum młodzieży, odmładza charakter starca, uszlachetnia w chwilach pomyślności, daje pomoc i pocieszenie w przeciwnościach.

Cicero

Sztuka czytania jest niby nowym zmysłem, nieskończenie głębszym i rozleglejszym od wzroku.

Bolesław Prus

3. CZY ZNASZ TE LEKTURY I ICH AUTORÓW?

(konkurs dla klas II)

Cele konkursu:

- Ćwiczenie rozumienia ze słuchu
- Rozwijanie umiejętności kojarzenia znajomego tekstu z tytułem i autorem
- Utrwalanie znajomości alfabetu
- Utrwalanie znajomości nazwisk autorów w powiązaniu z ich książkami
- Ćwiczenie koncentracji i pamięci

I. PODAJ NAZWISKO autora i tytuł lektury, z której pochodzi następujący fragment (recytacja uczniów z klas IV—V).

1. Więć zaraz poszedł — do adwokata,
Potem do szewca i do rejenta
I wszędzie mówił, że nie pamięta!
„Dobrze wiedziałem, lecz zapomniałem,
Może kto z panów wie, czego chciałem?”
(Julian Tuwim, *Słoń Trąbalski*)
2. I powiem ci szczerze, mój kochany, że zabierasz sporo miejsca w moim mieszkaniu. Czy nie będziesz miał nic przeciwko temu, jeśli użyję twoich tylnych łapek zamiast wieszaka na ręczniki?
(Aleksander Milne, *Kubuś Puchatek*)
3. Któregoś dnia nasz najmłodszy brat rzucił piłkę tak mocno, że przeleciała przez ogrodzenie i wpadła do parku. Wielkolud złapał ją i nie chciał nam oddać. Wróciliśmy do domu z płaczem. Wtedy nasza mama wpadła w złość.
(Joanna Papuzińska, *Nasza mama czarodziejka*)
4. Ponieważ zaś koralik, tocząc się po podłodze, dźwięczał jak gdyby najśliczniejszy i najdelikatniejszy dzwoneczek. Filomena niestety usłyszała ten dźwięk. Nie darmo miała duże i jakby trochę kosmate uszy. Wypłatała się więc nad podziw zreźnicę z firanki i skoczyła jak pantera w stronę koralika.
(Maria Krüger, *Karolcia*)
5. Pobiegła znów do norki i przyniosła cały pęk suchych kwiatów, miękkich niby wata, otuliła ptaszynę, jak mogła najlepiej, i przykryła ją liściem miętowym, który jej samej służył dotąd za kołderkę. Jaskółka już ożyła, ale była jeszcze bardzo osłabiona.
(Hans Ch. Andersen, *Dzieci elfów*)

6. Siedzą razem w trzeciej ławce już od paru dni: Jacek i chłopiec w granatowym sweterku. Chłopiec ma zadarty nos i oczy okrągłe jak dwa czarne świecące guziki. Jak się nazywa. Jacek nie wie. Patrzą bokiem na siebie, ale nie gadają.

(Mira Jaworczakowa, *Jacek, Wacek i Pankracek*)

7. Pan Złośnicki mieszkał przy rynku. Jego tatko miał tam warsztat w narożnym domu. W tym samym domu mieszkał z żoną i z dużym synem Tadkiem, i z małym synem — to był właśnie Złośnicki — i z małą córeczką Danusią.

Złośnicki wpadł do mieszkania jak bomba. W pokoju na stole zobaczył stos błyszczących kasztanów, a przy nich swoją siostrzyczkę Danusię.

(Julia Duszyńska, *Cudaczek—Wyśmiewaczek*)

8. Jedziesz więc do pałacu, kochaneczko, i mam nadzieję, że dobrze będziesz się bawiła. Pamiętaj jednak nie zmarudzić na balu dłużej niż do północy. Bo jeśli byś choć chwilkę zapóźniła, karoca znów stanie się dynią, woźnica — szczurem, a piękna twoja suknia zmieni się w łachmany.

(Charles Perrault, *Kopciuszek*)

9. Cztery konie w wózku,
wszystkie malowane:
dwa łaciate, trzeci siwy,
a czwarty kasztanek.

Cztery kółka w wózku
kółeczka skrzypiące.
A na wózku siedzą sobie
zielone zające.

(Janina Porazińska, *Psołki i śmieszki*)

II. UŁÓŻ NAZWISKA autorów lektur w porządku alfabetycznym:

1. Broniewski, Bełza, Brzechwa
2. Konopnicka, Kryłow, Andersen
3. Ratajczak, Pisarski, Kubiak
4. Jaworczakowa, Janczarski, Januszewska
5. Grabowski, Guro, Duszyńska
6. Tuwim, Perrault, Michałkow
7. Porazińska, Lofting, Tuwim
8. Centkiewicz, Papuzińska, Janczarski
9. Michałkow, Guro, Grabowski

III. DOPASUJ KARTECZKI z nazwiskami autorów do odpowiednich karteczek z tytułami lektur:

1. A. Bahdaj	<i>Cudaczek—Wyśmiewaczek</i>
2. Ch. Perrault	<i>Co słonko widziało</i>
3. J. Duszyńska	<i>Gdy miasto śpi</i>
4. J. Tuwim	<i>Pilot i ja</i>
5. M. Konopnicka	<i>Słoń Trąbalski</i>
6. T. Kubiak	<i>Jak Wojtek został strażakiem</i>
7. M. Jaworzakowa	<i>Czarna owieczka</i>
8. Cz. Janczarski	<i>Bajki</i>
9. J. Grabowski	<i>Jacek, Wacek i Pankracek</i>

IV. Uporządkuj karteczki z tytułami książek (kartki ułożone są w ten sposób, że jedna połowa tytułu jest na jednej, druga na drugiej karcie):

1. O psie	z Bullerbyn
2. Klechdy	i śmieszki
3. Czuk	który jeździł koleją
4. Dzieci	domowe
5. Anaruk	i jego załoga na kółkach
6. Słoń	Dratewka
7. Filip	chłopiec z Grenlandii
8. Szewczyk	Trąbalski
9. Zaczarowana	przygoda
10. Pсотki	i Hek
11. Wakacyjna	zagroda

Krystyna Jagielska

Konspekty lekcji przedr. z „Biblioteka w szkole” 10/92

V. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

1. NAGRODY NOBLA 1992

Wszystko zaczęło się w 1895 r., kiedy to Alfred Bernhard Nobel — wynalazca, autor ponad 350 patentów, twórca przemysłowych spółek wielonarodowych sporządził własnoręcznie i bez konsultacji z prawnikiem testament. Mocą jego przekazywał cały swój majątek, oceniający podówczas na 33 miliony koron szwedzkich tym, którzy „przyniosą największą korzyść ludzkości”.

Decyzja ta budziła wiele kontrowersji, a jej realizacja napotykała na szereg trudności. Majątek Nobla rozproszony był w wielu krajach, borykano się z problemami przy transferze kapitału do Szwecji, protestowali spadkobiercy. Mimo tego w 1901 r. rozdano pierwsze nagrody.

Nagrodę literacką przyznaje się za „najwybitniejsze dzieło literackie o wartościach duchowych”, nagrodę pokojową tym, którzy „przyniosą się w największym stopniu do zbliżenia narodów, zlikwidowania lub redukcji broni, organizowania i propagowania kongresów pacyfistycznych”. Dalsze nagrody przyznaje się w dziedzinie fizyki, chemii i medycyny z fizjologią. W 1968 r. centralny bank Szwecji stworzył „nagrodę nauk ekonomicznych ku pamięci Alfreda Nobla”.

Dzisiejszym wykonawcą testamentu, administratorem majątku (około 1,5 miliarda funtów kapitału ulokowanego głównie w nieruchomościach i zagranicznych przedsiębiorstwach) jest Fundacja Nobla. Nagrody w dziedzinie fizyki, chemii i ekonomii przyznaje Królewska Akademia Nauk, w dziedzinie literatury Akademia Szwedzka, a w dziedzinie medycyny i fizjologii Zgromadzenie Noblowskie Instytutu Karolińskiego. Laureatów pokojowej nagrody wybiera Norweski Komitet Nobla z siedzibą w Oslo. Od roku 1901 nagrodą Nobla uhonorowano 420 laureatów.

Nie obyło się bez potknięć i ewidentnych pomyłek, dotyczących nie tylko nagrody literackiej, z jej całkowicie subiektywnymi kryteriami, lecz również nauk ścisłych (np. w 1917 r. nagrodę otrzymał Charles Barkla za odkrycie nieistniejącego promieniowania). Wiele kontrowersji budzi też najbardziej „polityczna” z nagród — nagroda pokojowa.

Nagroda Nobla, przyznana w tym roku po raz 91 zachowała nadal swój wielki prestiż i znaczenie, i jak wyraził się jeden z jej laureatów „jako jedyna produkuje gwiazdorów poza światem sportu i rozrywki”.

Nagrodę Nobla w 1992 r. (w łącznej wysokości ponad 1 miliona dolarów) otrzymali:

- w dziedzinie literatury: poeta i dramaturg Derek Walcott
- w dziedzinie fizyki: francuski uczoney urodzony w Polsce Georges

- Charpak, za opracowanie urządzeń do wykrywania cząstek elementarnych
- w dziedzinie chemii: profesor z Kalifornii Rudolf A. Marcus za teorię dotyczącą najprostszych elementarnych procesów chemicznych — transferu elektronów między molekułami
  - w dziedzinie medycyny: amerykańscy biochemicy Edmond Fischer i Edwin Krabs za odkrycie dotyczące odwracalności fosforylacji protein jako biologicznego mechanizmu regulującego
  - w dziedzinie ekonomii: prof. Uniwersytetu Chicago Gary S. Becker za „rozszerzenie zastosowania analizy mikroekonomicznej do opisu zachowań i wzajemnych stosunków ludzkich, także w sferze pozarynkowej”
- Pokojową Nagrodę Nobla otrzymała Rigoberta Menchu, przywódczyni Indian gwatemalskich i bojowniczką o ich prawa.
1. BAJER Magdalena: Teoria Marcusa. Nagroda Nobla z chemii. Życie Warsz. 1992 nr 248 dod. Niedziela Życia s. 4, portr.
  2. BENEDYK Edwin: Widok groźnego psa uruchamia mięśnie uciekających nóg. Nagroda Nobla z medycyny. Życie Warsz. 1992 nr 254 dod. Niedziela Życia s. 5, portr.
  3. BIGNARDI Irene: Czy nagrody Nobla są potrzebne? Forum 1992 nr 1 s. 12—13.
  4. CEGIELSKI Piotr: Nobel na 500-lecie. Nagroda dla działaczki na rzecz praw Indian. Gaz. Wyb. 1992 nr 245 s. 1, portr.
  5. CHARPAK Georges: Detektor Charpaka. Rozm. przepr. Michel Peyard. Forum 1992 nr 46 s. 17.
  6. DOMAŃSKI Ryszard: Nobel w ekonomii '92 a sprawa polska. Tyg. Solid. 1992 nr 51—52 s. 12—15.
  7. DWAJ Amerykanie — laureatami. Przyznano Nobla '92 w dziedzinie medycyny. Nowa Europa 1992 nr 179 s. 2.
  8. (eso): Nobel 1992. Wiedza i Życie 1992 nr 11 s. 9.
  9. KRZAK Maciej: Ekonomiczny imperialista czy mistrz myślenia ekonomicznego. Życie Gosp. 1992 nr 46 s. 1, 18.
  10. L.K.: Ekonomiczny Nobel dla Gary Beckera. Nowa Europa 1992 nr 180 s. 8, portr.
  11. OLIMPIADA uczonych. Przekrój 1992 nr 50 s. 10—11, il.
  12. PIETROW Nikołaj, TREJWISZ Andriej: Podróż do Nobellandu. Forum 1992 nr 46 s. 16, 19.
  13. PUCHALSKA Bożena: Czarodziej aparatury. Nobel z fizyki — 1992. Polityka 1992 nr 45 s. 10, portr.
  14. REZLER Andrzej: Stopnie kaskady [medycyna]. Wprost 1992 nr 50 s. 77.
  15. SENSACYJNY Nobel '92 [literatura]. Gaz. Wyb. 1992 nr 238 s. 1, portr.
  16. WALAT Tomasz: Laury króla dynamitu. Kto i za co dostał w tym roku Nagrodę Nobla. Prawo i Życie 1992 nr 43 s. 13, portr.

17. WĘGLARCZYK Bartosz: Prof. Charpak — noblista z Dąbrowic. Gaz. Wyb. 1992 nr 243 s. 7.
18. WRÓŃSKI Marek: Jak sen. Medyczny Nobel dla biochemików amerykańskich. Polityka 1992 nr 43 s. 20.
19. WRÓBLEWSKI Tomasz: Narzędzia życia. Nobel w medycynie. Wprost 1992 nr 43 s. 73—74.
tekst z licznymi błędami, sprostowanymi w: Wprost 1992 nr 50 s. 77.
20. ZAGÓRSKI Sławomir: Doczekać Nobla. Akademia szwedzka rozdała nagrody. Spotkania 1992 nr 43 s. 5.

2. LITERACKI NOBEL 1992

Derek Walcott, laureat literackiej Nagrody Nobla za r. 1992 jest w Polsce pisarzem nieznanym.

Urodził się w 1930 r. na Wyspie Santa Lucia na Morzu Karaibskim. Pochodzi z mieszanej rodziny europejsko-afrykańskiej. Jego dwie prababki były niewolnicami, ale rodzice należeli już do sfery ludzi wykształconych. Ojciec uprawiał malarstwo, matka, miłośniczka poezji, była nauczycielką.

Walcott debiutował w wieku 14 lat wierszem zamieszczonym w prasie. Mając lat 18 wydał za pożyczzone od matki 200 dolarów pierwszy tomik poezji, którego sprzedażą zajął się osobiście jeżdżąc z własnym poetyckim „towarem” po kraju. W rok później powstała jego pierwsza sztuka teatralna.

Studia na Uniwersytecie Indii Zachodnich w Jamajce rozpoczął w 1950 r. Po ich ukończeniu aż do 1962 r. mieszkał w Trynidad. Rozgłos przyniósł mu tom „In a Green Night” (1962). Od tego czasu największe amerykańskie uniwersytety ubiegały się o niego jako wykładowcę.

Walcott zyskał sobie w Stanach Zjednoczonych wielką popularność jako poeta i dramaturg. Jest laureatem wszystkich nagród i wyróżnień literackich świata anglosaskiego.

Walcott pisze w języku angielskim. Jego rodacy, mieszkańcy Karaibów używają kilku języków: angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, holenderskiego i kreolskiego oraz — najpowszechniej — „patois”, który jest mieszkanką tych języków z elementami afrykańskimi.

W swojej twórczości stara się utrwalić oryginalną kulturę mieszkańców Wysp Karaibskich, ukazać jej tradycje i korzenie.

Pisany heksametrem poemat epicki „Omeros” (1990), wzrowany na „Odysei”, przedstawia wędrówkę dwóch karaibskich rybaków do Afryki, ojczyzny przodków.

Walcott nie był przekładany na j. polski. Jedynie jeden jego wiersz „Kodycył” w tłumaczeniu St. Barańczaka zamieścił „Tygodnik Powszechny” 1992 nr 43.

Opracowania

1. A.B.: Derek Walcott tegorocznym laureatem Nagrody Nobla. Nowa Europa 1992 nr 177 s. 5.
2. BARAŃCZAK Stanisław: Derek Walcott. Tyg. Powsz. 1992 nr 43 s. 9.
3. ELEKTROWICZ Leszek: Nobel '92. Dekada Literacka 1992 nr 21 s. 9.
4. FIAŁKOWSKI Tomasz: Pochwała Akademii. Tyg. Powsz. 1992 nr 42 s. 5.
5. J.K.: Nobel dla Homera z Karaibów. Spotkania 1992 nr 43 s. 42, portr.
6. KOMOROWSKI Adam: Poeta „slumsów” imperium. Literacki Nobel dla Derka Walcotta. Przekrój 1992 nr 42 s. 16.
7. MASŁOŃ Krzysztof: Czuję, że będę bogaty. Derek Walcott. Rzeczpospolita 1992 nr 239 s. 1.
8. SZEWC Piotr: Derek Walcott. Życie Warsz. 1992 nr 242 s. 2.
9. ZAGAJEWSKI Adam: Derek Walcott. Zesz. Lit. 1993 nr 1(41) s. 2.

Oprac. *Jolanta Juran*

3. PRYWATYZACJA W WOJEWÓDZTWIE OLSZTYŃSKIM

1. ANALIZA procesu przekształceń przedsiębiorstw państwowych w województwie olsztyńskim (poza rolnictwem). Strona przygotowana przez Wydział Przekształceń Własnościowych Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie. Gaz. Wyborcza 1992 nr 287: 7 XII dod. Gazeta Warmii i Mazur nr 28 s. 6, tab.
2. ANALIZA procesu przekształceń w PGR woj. olsztyńskiego. Strona przygotowana przez Wydział Przekształceń Własnościowych Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie. Gaz. Wyborcza 1992 nr 281: 30 XI dod. Gazeta Warmii i Mazur nr 25 s. 6, tab.
3. BACHMURA Bogdan: Ucinanie samowoli. Stowarzyszenie na kłopoty. Prywatyzacja po olsztyńsku. Rozmowa z... — wiceprezesem Olsztyńskiego Stowarzyszenia Kupców. Roz. przepr. Stanisław Wieczorek. Dz. Półn. 1991 nr 194: 4 XI s. 3.
4. DĘBEK Jan: OZOS na sprzedaż. Rozmowa z... prezesem Stomil—Olsztyn S.A. Rozm. przepr. Grzegorz Kierys. Gaz. Olszt. 1992 nr 50: 11 III s. 1,3.

5. (iva): Za uszy do prywatyzacji. Dz. Póln. 1991 nr 141: 20 VIII s. 2.
Dot. Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Przemysłu Młynarskiego, Przedsiębiorstwa Budownictwa Komunalnego w Ostródzie.
6. (K.K.): Prywatka w Eltorze. Gaz. Olszt. 1991 nr 160: 22 VIII s. 1,3.
Przekształcenie Przedsiębiorstwa Elektryfikacji i Technicznej Obsługi Rolnictwa „Eltor” w Olsztynie w akcyjną spółkę pracowniczą.
7. (K.K.): Wielka prywatyzacja w małym mieście. Gaz. Olszt. 1990 nr 156: 132 VIII s. 3.
Dot. Olsztynka.
8. KRUSZ Karol: Pierwszy Spomasz. Prywatyzacja. Gaz. Olszt. 1991 nr 20: 29 I s. 1,3.
9. KRUSZ Karol: Ryby w mętnej wodzie ... Gaz. Olszt. 1991 nr 206 [właśc. 207]: 25—27 X s. 1,3.
Problemy prywatyzacji PPH „Centrala Rybna” w Olsztynie.
10. LABES-KUNICKA Ewa: Trzy kroki prywatyzacji. Dz. Poj. 1991 nr 58A: 13 VIII s. 4.
Przekształcenia własnościowe firm woj. olsztyńskiego.
11. ŁUKOWSKA Beata: Niechętni prywatyzacji. Olsztyn w ogniu. Dz. Poj. 1992 nr 3A: 16—19 I s. 13.
12. MIERZYŃSKA Elżbieta: Będzie piwko bez popiwku. Prywatyzacja browarów. Dz. Poj. 1991 nr 91A: 30 IX s. 1.
13. PRZEDWOJSKI Roman: Nasza mała prywatyzacja. Rozm. przepr. Ewa Labes-Kunicka. Dz. Poj. 1991 nr 12: 7—9 VI s. 4, il.
Rozmowa z wojewodą olsztyńskim.
14. STACHOWIAK Jacek: Przekształcenia konfliktowe. Gaz. Olszt. 1992 nr 114: 11 VI s. 1,3.
PGR Grzegorzewo gm. Świątki.
15. STRASIŃSKI Janusz: Na kłopoty — prywatyzacja. Rozmowa z... pełnomocnikiem do spraw przekształceń własnościowych. Rozm. przepr. Karol Krus. Gaz. Olszt. 1992 nr 157: 19 VIII s. 1,3, il.
16. STRASIŃSKI Janusz: Spokojnie. Rozmowa z mgr... dyrektorem Wydziału Przekształceń Własnościowych UW w Olsztynie. Rozm. przepr. Adam Jerzy Socha. Dz. Poj. 1992 nr 102: 30 VII—2 VIII s. 3.
17. (szar): „Metalzbyt” także na sprzedaż. Gaz. Olszt. 1991 nr 75: 17 IV s. 3.
Stworzenie spółki osób cywilnych.
18. (tor): Prywatyzacja czy sabotaż? Gaz. Olszt. 1992 nr 10: 15 I s.3.
Procesy przekształceniowe PGR-ów woj. olsztyńskiego.
19. TROSYŃSKI Wojciech: „Dyma” (nie) na zachód. Dz. Poj. 1991 nr 60A: 16—18 VIII s. 3.
Prywatyzacja Reszelskich Zakładów Przemysłu Maszynowego Leśnictwa „Rema”.

20. WARMIŃSKIE browary sprzedane. *Sł. Powsz.* 1992 nr 200: 18 XI s. 7.
21. WENZLAWSKI Alfred: Pierwsi do prywatyzacji. *Gaz. Olszt.* 1990 nr 220: 13 XI s. 3.
22. (woj.): Z PGR na swoje. *Gaz. Olszt.* 1992 nr 216: 4 XI s. 3.
Prywatyzacja PGR Łajsy.
23. WRZESZCZ—ZWADA Bożena: Olsztyńskie meble bliżej Europy. *Gaz. Olszt.* 1990 nr 8: 10 I s. 1,,3.
Przystąpienie do spółki o nazwie „Masurische—Möbel International” Olsztyńskich Fabryk Mebli.
24. ZYSK Zbigniew: Trzymać się ziemi. *Rożm. przepr.* Ewa La-bes-Kunicka. *Dz. Poj.* 1991 nr 15: 12 VI s. 4, il.
Rozmowa z wiceprezydentem Olsztyna nt. prywatyzacji.

Oprac. Irena Walczak

VI. NOWOŚCI WYDAWNICZE

1. NOWE KSIĄŻKI O WARMII I MAZURACH

(lipiec—grudzień 1992)

1. BRAKONIECKI Kazimierz

Olśnienia / Kazimierz Brakoniecki. — Olsztyn: Wydaw. DECORA, 1992. — 47, [1] s.: il. — (Moja Północ)

Szósty tom poezji znanego olsztyńskiego poety mającego w swym dorobku również eseje i liczne artykuły krytyczne. Za swą twórczość otrzymał nagrody redakcji „Nowego Wyrazu”, Wojewody Olsztyńskiego i Nagrodę im. St. Piętaka.

2. BYKOWSKA-SALCZYŃSKA Alicja

Autobus do Mokin / Alicja Bykowska-Salczyńska. — Olsztyn: Wydaw. DECORA, 1992. — 44 s.: il. — (Moja Północ).

Autorka jest nauczycielką w Zespole Szkół Elektronicznych w Olsztynie. Prowadzi teatr młodych „Formy”. Opublikowała zbiory wierszy „W przerwie pomiędzy światem a zabawką” i „Traktat o lalkach”. Prezentowany wybór wierszy zawiera utwory z lat 1980—1991.

3. FILIPKOWSKI Tadeusz

Nauczyciele polscy w Niemczech 1919—1939: portret zbiorowy / Tadeusz Filipkowski. — Olsztyn: Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 1992. — VII, 135, [5] s. tab. — (Rozprawy i Materiały Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego, nr 126). — Bibliogr.

Publikacja jest kontynuacją wydanej w 1989 r. pracy pt. „W obronie polskiego trwania” zawierającej życiorysy nauczycieli polskich związanych działalnością oświatową z Warmią, Mazurami i Powiślem.

W części drugiej „Nauczyciele polscy w Niemczech” autor objął szczegółową analizą 280 pedagogów z pełnymi kwalifikacjami zawodowymi uprawniającymi do nauczania w szkołach powszechnych lub średnich. Pracowali oni w oświacie powszechnej i w szkołach prywatnych prowadzonych przez Związek Polskich Towarzystw Szkolnych w Niemczech. Tom uzupełniają noty biograficzne pedagogów ułożone alfabetycznie wg nazwisk.

4. MACIEJEWSKI Andrzej

Zebrane po drodze: 1986—1990 / Andrzej Maciejewski. — Bartoszyce: Wydaw. „Bartus”, 32 s.

Autor urodził się 24.X.1969 r. w Bartoszycach, jest członkiem grupy literackiej „Barcja”. Studiuje na WSP w Olsztynie. Debiutował na łamach „Twórczości Robotników” w 1986 r. Tomik zawiera wiersze o charakterze refleksyjnym pisane w latach 1986—1990.

5. OKEĆKA-BROMKOWA Maryna

Ballada o żołnierzu z Bartoszyce / Maryna Okęcka-Bromkowa. — Bartoszyce: Bartoszycki Dom Kultury „Barcja”. — 27, [1] s.: il.

Broszura ma charakter wspomnień o ks. Jerzym Popiełuszce z okresu pobytu w kleryckiej jednostce wojskowej w Bartoszycach. J. Popiełuszko zupełnie przypadkowo poznał w tym czasie rodzinę z Olsztyna. Szybko nawiązała się między nimi bardzo serdeczna zażyłość. W tekście liczne fragmenty listów Popiełuszki oraz wiersze M. Okęckiej-Bromkowej poświęcone zamordowanemu bohaterowi wspomnień.

2. ŹRÓDŁA INFORMACYJNO-BIBLIOGRAFICZNE

(wybór nabytków WBP w Olsztynie)

1. BARTMIŃSKA Izabela, BARTMIŃSKI Jerzy

Słownik wymowy i odmiany nazwisk obcych / Izabela Bartmińska, Jerzy Bartmiński. — Olsztyn: Książnica Polska, 1992. — 232 s.

Ustalając normy poprawnej wymowy nazwisk obcych, twórcy *Słownika* przyjęli za podstawę tzw. kulturalną praktykę językową (tzn. praktykę Polaków z wyższym wykształceniem). Wymowa taka w kontekście mówionej polszczyzny nie jest wymową oryginalną lecz umiarkowanie spolszczoną. Oparta jest na brzmieniu w języku narodowym, lecz z przystosowaniem do systemu fonologicznego polszczyzny. Słownik ma więc ułatwić poprawne wymawianie i odmienianie nazwisk obcych w polskim kontekście językowym. Uwzględniono w nim nazwiska pisarzy oraz powszechnie znanych ludzi kultury, sztuki, polityki, sportu. Nazwiska ułożono w porządku alfabetycznym, zaopatrując je w informacje o zasadach odmiany.

Słownik służy pomocą wszystkim, którzy stykają się z problemem wymowy nazwisk obcych, a szczególnie przydatny jest bibliotekarzom, księgarzom, nauczycielom, spikerom.

2. ENCYKLOPEDIA romantyzmu: malarstwo, rzeźba, architektura, literatura, muzyka / Francis Claudon [i in.]; przekł. z fr. Helena Kęszycka. — Warszawa: Wyd. Artyst. i Film., 1992. — 382 s.: il., fot., rys., portr.

Nietypowo opracowana encyklopedia składa się z siedmiu artykułów przeglądowych: Romantyzm, Romantyzm a Rewolucja francuska, Malarstwo, Rzeźba, Architektura, Literatura, Muzyka. Są to kilkunastostronicowe opracowania omawiające największe dokonania w danej dziedzinie sztuki, syntetyzujące wiedzę o epoce. Część strictly encyklopedyczną stanowią ułożone alfabetycznie biogramy twórców pomieszczone po każdym ze szkiców. Publikację uzupełniają liczne ilustracje i indeks alfabetyczny osób.

3. **INFORMATOR** prasy polskiej / oprac. Danuta Siwińska, Joanna Czerwiec, Beata Czuma-Banecka; Polska Agencja Informacyjna. — Warszawa: Centrum Informacji Polskiej Agencji Informacyjnej. Redakcja Analiz i Dokumentacji, 1992. — 579 s.

Jest to kolejne już, niezbędne wobec olbrzymiej płynności krajowego rynku prasowego wydanie informatora. Powstał on w oparciu o odpowiedzi uzyskane w ramach przeprowadzonej ankiety, penetrację rynku prasowego oraz telefoniczną aktualizację danych. Niestety, przy ciągłym ruchu na rynku prasowym część informacji pomieszczonych w *Informatorze* jest już nieaktualna, do części tytułów prasowych nie dotarto wcale. Mimo tych mankamentów, wobec braku innych tego typu publikacji w wielu wypadkach jest to jedyne źródło informacji.

Zebrany materiał podzielono na działy, zgodnie z częstotliwością ukazywania się periodyków (dzienniki, tygodniki itd.). Każdy tytuł opisano wg tego samego schematu: adres redakcji, wydawca, rok założenia, nakład, zasięg, objętość, charakter, skład redakcji, dział ogłoszeń. Posługiwanie się informatorem ułatwiają indeksy: alfabetyczny tytułów, miejsc wydania oraz indeks tematyczny.

4. **DIDIER** Julia

Słownik filozofii / Julia Didier; przeł. z fr. Krzysztof Jarosz; hasła pochodzące od wydawcy polskiego Adam Workowski. — Katowice: „Książnica”, 1992. — 368 s.: il. — (Słowniki Encyklopedyczne „Książnicy”).

Jak zaznacza we wstępie autor, najważniejszym celem słownika jest przekazanie wiedzy w sposób jasny i zrozumiały. Nie adresowano go wyłącznie do specjalistów i studentów filozofii, lecz do szerokiego kręgu czytelników. Zawarto w nim głównie te terminy, z którymi czytelnik styka się podczas zwykłej lektury, definiując je w sposób przystępny i ilustrując konkretnymi przykładami. Słownik obejmuje hasła rzeczowe i osobowe, uwzględniając wszystkie najważniejsze kierunki myśli filozoficznej od starożytności po czasy współczesne. Krajową edycję poszerzono, wprowadzając hasła dotyczące filozofii polskiej. W słowniku zastosowano alfabetyczny układ haseł.

5. KLIMASZEWSKI Bolesław, NOWAKOWSKA Ewa E.,
WYSKIEL Wojciech

Mały słownik pisarzy polskich na obczyźnie 1939—1980: praca zbiorowa / pod red. Bolesława Klimaszewskiego; aut. hasel B. Klimaszewski, Ewa E. Nowakowska, Wojciech Wyskiel; Instytut Badań Polonijnych Uniwersytetu Jagiellońskiego. — Warszawa: „Interpress”, 1992. — 497 s..

Słownik, którego projekt powstał w Pracowni Literatury Polskiej na Obczyźnie UJ już w 1981 r., jest przewodnikiem po polskim życiu literackim poza granicami kraju. Obejmuje swym zakresem tych, którzy aktywnie w nim uczestniczyli w latach 1939—1980 (468 hasel). Oprócz pisarzy i poetów uwzględnia historyków literatury, krytyków literackich, tłumaczy oraz niektórych autorów pamiętników i wspomnień. Za kryterium podstawowe przyjęto pełną lub częściową twórczość w języku polskim.

Hasła mają budowę dwuczłonową. Część pierwszą stanowią biogramy uwzględniające dane personalne, używane pseudonimy, powiązania ze środowiskiem naukowym i artystycznym w Polsce i na obczyźnie, współpracę z czasopismami, przynależność do związków i zrzeszeń twórczych, uzyskane nagrody i wyróżnienia. Częścią drugą hasła jest bibliografia podmiotowa obejmująca twórczość oryginalną, prace redakcyjne i edytorskie, przekłady. Hasła osobowe ułożono w porządku alfabetycznym, dzieląc je uprzednio na trzy ciągi: pisarzy polskich na obczyźnie, pisarzy na Śląsku Cieszyńskim oraz pisarzy w Białoruskiej SRR, Litewskiej SRR, Rosyjskiej FSRR i Ukraińskiej SRR. Część drugą stanowi wykaz antologii i książek zbiorowych zawierających teksty pisarzy polskich na obczyźnie.

6. KRONIKA Ziemi / oprac. całości zespół pod kier. Mariana B. Michalika; oprac. red. tekstów zespół tł. z niem. oraz red. pod kier. Bogdana Neya. — Warszawa: „Kronika”, 1992. — 576 s.: il. kolor.

Kronika jest w założeniu w miarę pełnym zapisem dziejów planety i życia na niej. Ta bogato ilustrowana publikacja (1200 fotografii, 347 map) zawiera 945 artykułów szczegółowych z zakresu geologii, botaniki, zoologii, ekologii i antropologii, przedstawiających istotne wydarzenia i procesy ewolucyjne z czterech miliardów lat historii Ziemi. W publikacji zamieszczono również 12 artykułów przeglądowych, dotyczących wielkich epok w dziejach Ziemi i zawierających podstawowe informacje na temat klimatu, świata zwierzęcego i roślinnego oraz istotnych zjawisk geologicznych. W *Kronice* znaleźć można również 35 kalendarium opatrzonych mapami, zawierających skrót najważniejszych wydarzeń zachodzących w poszczególnych okresach i epokach.

Poruszanie się po tak ogromnym materiale informacyjnym ułatwiają: szczegółowy spis treści, słownik podstawowych pojęć specjalistycznych wraz z ich objaśnieniami, tablice chronologiczne oraz indeks rzeczowy.

7. LEKSYKON biologiczny / pod red. Czesława Jury i Haliny Krzanowskiej; noty encyklopedyczne napisali Andrzej Jasiński [i in.]. — Warszawa: „Wiedza Powsz.”, 1992. — 793 s.: fot., rys., wyk.

Słownik ten jest pierwszą tego typu publikacją w Polsce. Zawarto w nim około 5 tysięcy haseł, wyselekcjonowanych pod kątem głównego zamierzenia, jakim było możliwie pełne zobrazowanie osiągnięć i kierunków rozwoju biologii. Zwrócono szczególną uwagę na funkcjonowanie organizmów, uwzględniając przede wszystkim terminy z zakresu morfologii, fizjologii, biochemii, genetyki, ewolucjonizmu, ekologii.

Hasła słownika mają zróżnicowaną długość — od artykułów przeglądowych po krótkie notki dotyczące zagadnień szczegółowych lub pokrewnych biologii. Opracowano je tak, by mogły być zrozumiałe dla odbiorcy nie posiadającego wykształcenia biologicznego, choć nie we wszystkich przypadkach było to możliwe (np. w dziedzinie biologii molekularnej). Hasła ułożone są w porządku alfabetycznym i połączone systemem odsyłaczy.

8. LEKSYKON businessmena / red. Michał B. Borkowski [i in.]. — Warszawa: „Sorbong”, 1991. — 363 s.

Leksykon zawiera podstawowe terminy z zakresu światowego biznesu. Zawarto w nim hasła dotyczące giełdy pieniężnej, giełdy towarowej, bankowości, handlu zagranicznego, międzynarodowych finansów i instytucji ekonomiczno-finansowych. Objaśnienia terminów są bardzo zwarte — jedno, bądź kilkuzdaniowe. Ułożono je w porządku alfabetycznym polskich nazw, zaopatrując każde hasło w jego odpowiednik w języku angielskim.

Pracę uzupełnia indeks nazw angielskich.

9. PEVNER Nikolaus, FLEMING John, HONOUR Hugh
Encyklopedia architektury / Nikolaus Pevsner, John Fleming, Hugh Honour; z ang. przeł. Andrzej Dulewicz. — Warszawa: Wyd. Artyst. i Film., 1992. — 407 s.: il.

Jest to już trzecie wydanie publikacji (pierwsze polskie), znacznie rozszerzone i uzupełnione, zwłaszcza o hasła poświęcone angielskim i amerykańskim architektom XIX i XX wieku. Hasła osobowe i rzeczowe, od krótkich not aż po szerokie artykuły problemowe uszeregowano w porządku alfabetycznym. Publikację uzupełniają liczne fotografie, szkice i rysunki.

10. **SŁOWNIK** pisarzy skandynawskich / pod red. nauk. Zenona Ciesielskiego; aut. haseł Hakon Attius [i in.] — Warszawa: Wiedza Powsz., 1991. — 567 s.

Zadaniem słownika jest ukazanie w syntetycznym skrócie dorobku literackiego narodów skandynawskich. Wyróżniono w nim sześć działów obejmujących literaturę duńską, farską, fińską, islandzką, norweską, szwedzką. Słownik zawiera ponad 600 haseł. Są to, obok haseł osobowych zawierających podstawowe dane o życiu i twórczości pisarza, również hasła rzeczowe, dotyczące głównie wybitnych dzieł literatury staroskandynawskiej. W obrębie każdego działu hasła ułożono w kolejności alfabetycznej, łącząc je systemem odsyłaczy. Działy poprzedzone są wstępami podającymi najważniejsze informacje nt. kształtowania się danej literatury narodowej.

Publikację uzupełniają indeksy tytułów oryginalnych i tytułów polskich.

Oprac. *Beata Florczuk*

VII. KALENDARIUM ROCZNIC I OBCHODÓW

IV — XII 1993 r.

- (440) 9.IV.1553 — zm. Francois Rabelais, pisarz francuski, autor powieści „Gargantua i Pantagruel”, (ur. ok. 1494)
- (20) 9.IV.1973 — zm. Pablo Picasso, właśc. Pablo Ruiz Picasso, hiszpański malarz, grafik, rzeźbiarz (ur. 25.X.1881)
- (30) 11.IV.1963 — papież Jan XXIII ogłosił encyklikę „Pacem in Terris”, uznaną za wielki wkład w dzieło pokoju międzynarodowego
- (30) 12.IV.1963 — zm. Kazimierz Ajdukiewicz, filozof, logik, twórca m.in. semantycznej teorii języka (ur. 12.XII.1890)
- (50) 19.IV—16.V. 1943 — powstanie w getcie warszawskim
- (10) 19.IV.1983 — zm. Jerzy Andrzejewski, powieściopisarz, publicysta, krytyk literacki (ur. 19.VIII.1909)
- (70) 29.IV.1923 — otwarty port w Gdyni
- (110) 30.IV.1883 — zm. Edouard Manet, francuski malarz i grafik; portrety, martwe natury i sceny rodzajowe (ur. 23.I.1832)
- (20) 11.V.1973 — zm. Bohdan Arct, prozaik, popularyzator problematyki lotniczej, lotnik, uczestnik kampanii wrześniowej (ur. 7 V 1914)
- (50) 14.V.1943 — w Sielcach nad Odrą została utworzona I Warszawska Dywizja Piechoty im. Tadeusza Kościuszki
- (290) 16.V.1703 — zm. Charles Perrault, pisarz fr., autor m.in. zbioru baśni „Bajki Babci Gąski” (ur. 12.I.1628)
- (210) 5.VI.1783 — pierwsza udana próba lotu balonem francuskich braci Montgolfier, wynalazców balonu
- (40) 10.VI.1953 — zm. Grzegorz Fitelberg, dyrygent, kompozytor, propagator muzyki polskiej (ur. 18.X.1879)
- (70) 14.VI.1923 — ur. Władysław Nehrebecki, reżyser, autor filmów animowanych dla dzieci, współzałożyciel Studia Filmów Rysun-

- kowych w Bielsku-Białej (zm. 29.XII.1978)
- (150) 15.VI.1843 — ur. Edvard Hagerup Grieg, wybitny kompozytor norweski nazywany Chopinem Północy, przedstawiciel szkoły narodowej w muzyce norweskiej (zm. 4.IX.1907)
- (10) 17.VI.1983 — zm. Miron Białoszewski, poeta, dramatopisarz, współtwórca amatorskiego eksperymentalnego „Teatru Osobnego” (ur. 30.VI.1922)
- (370) 19.VI.1623 — ur. Blaise Pascal, francuski matematyk, fizyk, pisarz i filozof (zm. 19.VIII.1662)
- (200) 20.VI.1793 — ur. Aleksander Fredro, najwybitniejszy komediopisarz polski (zm. 15.VIII.1876)
- (110) 3.VII.1883 — ur. Franz Kafka, austriacki pisarz, autor powieści „Proces”, „Zamek”, nowel, opowiadań (zm. 3.VI.1924)
- (50) 4.VII.1943 — zm. Władysław Sikorski, polityk, generał, premier rządu polskiego na obczyźnie, naczelny wódz Sił Zbrojnych na Zachodzie (ur. 20.V.1881)
- (50) 5.VII—23.VIII.1943 — bitwa pod Kurskiem, jedna z największych bitew w II wojnie światowej pomiędzy radzieckimi i niemieckimi siłami pancernymi
- (100) 5.VII.1893 — zm. Guy de Maupassant, francuski pisarz, autor powieści, nowel i sztuk teatralnych, jeden z głównych przedstawicieli naturalizmu (5.VIII.1850)
- (40) 31.VII.1953 — zm. Kornel Makuszyński, powieściopisarz, poeta, felietonista, autor popularnych książek dla dzieci i młodzieży (ur. 8.I.1884)
- (220) 3.VIII.1773 — zm. Stanisław Konarski, pijar, pisarz polityczny, publicysta, pedagog, reformator szkolnictwa, poeta, dramaturg (ur. 30.IX.1700)
- (460) 27.IX.1533 — ur. Stefan Batory, od 1576 r. król polski (zm. 12.XII.1586)
- (20) 2.IX.1973 — zm. John Ronald Reuel Tolkien, angielski pisarz, autor powieści fantastycznych m.in. trylogii „Władca pierścieni” (ur. 3.I.1892)
- (20) 24.IX.1973 — zm. Pablo Neruda, właśc. Neftali Ricardo Reyes Basualto, chilijski poeta, dyp-

- lomata, laureat nagrody Nobla w 1971 r. (ur. 12.VII.1904)
- (80) 29.IX.1913 — zm. Rudolf Diesel, niemiecki konstruktor, w 1897 r. zbudował pierwszy wysokopięny silnik spalinowy z samoczynnym zapłonem (ur. 18.III.1858)
- (280) 5.X.1713 — ur. Denis Diderot, francuski pisarz, filozof, jeden z głównych przedstawicieli oświecenia, współtwórca Wielkiej Encyklopedii Francuskiej (zm. 31.VII.1784)
- (120) 6.X.1873 — zm. Paweł Edmund Strzelecki, podróżnik, geolog, badacz Australii (ur. 20.VII.1797)
- (180) 10.X.1813 — ur. Giuseppe Verdi, włoski kompozytor, twórca m.in. „Traviaty”, „Don Carlosa”, „Aidy” (zm. 27.I.1901)
- (30) 11.X.1963 — zm. Jean Cocteau, francuski poeta, dramaturg, powieściopisarz, krytyk, malarz, grafik i reżyser filmowy (ur. 5.VII.1889)
- (30) 11.X.1963 — zm. Edith Piaf, właśc. E. Giovanna Gassion, francuska piosenkarka (ur. 19.XII.1915)
- (50) 12—13.X.1943 — bitwa pod Lenino, w której udział wzięła I Dywizja Piechoty im. Tadeusza Kościuszki
- (220) 14.X.1773 — w Warszawie powstała Komisja Edukacji Narodowej — pierwsza w Europie centralna świecka władza oświatowa
- (260) 20.X.1733 — ur. Adam Naruszewicz, jezuita, historyk, działacz polityczny, współpracownik i nadworny poeta króla Stanisława Augusta, redaktor „Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych” (zm. 6.VII.1796)
- (160) 21.X.1833 — ur. Alfred Bernhard Nobel, szwedzki chemik i przemysłowiec, autor metody otrzymywania dynamitu i in. środków wybuchowych, fundator nagrody swojego imienia (zm. 10.XII.1896)
- (90) 29.X.1903 — ur. Mieczysław Jastrun, poeta, prozaik, eseista, tłumacz, współzałożyciel „Kuźnicy” (zm. 22.II.1983)
- (100) 6.XI.1893 — zm. Piotr Czajkowski, wybitny kompozytor rosyjski, twórca oper, baletów, koncertów, pieśni (ur. 7.V.1840)
- (80) 7.XI.1913 — ur. Albert Camus, francuski powieściopisarz, eseista i dramaturg, autor „Dżu-

- my” i „Upadku” laureat nagrody Nobla w 1957 r. (zm. 4.I.1960)
- (40) 8.XI.1953 — zm. Iwan Bunin, rosyjski powieściopisarz, nowelista, poeta, tłumacz, laureat nagrody Nobla (ur. 22.X.1870)
- (510) 10.XI.1483 — ur. Marcin Luter, niemiecki teolog, reformator religijny, teoretyk, przywódca reformacji w 1517 r., twórca luteranizmu (zm. 18.II.1546)
- (500) 10.XI.1493 — ur. Paracelsus, właśc. Philippus Aureolus Theoprastus Bombastus von Hohenheim, niemiecki lekarz, chemik, filozof, prekursor nowożytnej medycyny (zm. 2.IX.1541)
- (75) 11.XI.1918 — Odzyskanie przez Polskę niepodległości po 123 latach zaborów
- (200) 18.XI.1793 — w Paryżu otwarto Muzeum Luwr — jedno z najbogatszych na świecie
- (30) 22.XI.1963 — zm. John Fitzgerald Kennedy, amerykański polityk, działacz Partii Demokratycznej, w latach 1961-63 prezydent Stanów Zjednoczonych (ur. 29.V.1917)
- (40) 27.XI.1953 — zm. Eugene Gladstone O'Neill, amerykański dramaturg, twórca nowoczesnego dramatu amerykańskiego, laureat nagrody Nobla w 1936 r. (ur. 16.X.1888)
- (50) 28.XI—1.XII.1943 — w Teheranie odbyła się konferencja szefów rządów: USA (F.D. Roosevelta), Wielkiej Brytanii (W. Churchilla), ZSRR (J. Stalina) w sprawach koordynacji działań alianckich przeciw Niemcom, przyszłości Niemiec, powojennej współpracy, gwarancji niepodległości Iranu i granic Polski
- (70) 2.XII.1923 — ur. Maria Callas, właśc. M. Kalojerapulo, włoska śpiewaczka pochodzenia greckiego, primadonna La Scali i Metropolitan Opera (zm. 16.IX.1977)
- (40) 6.XII.1953 — zm. Konstanty Ildefons Gałczyński, poeta, felietonista, autor utworów satyrycznych, tłumacz, członek grupy poetyckiej „Kwadryga” i „Prosto z Mostu” (ur. 23.I.1905)
- (150) 11.XII.1843 — ur. Robert Koch, niemiecki lekarz, współtwórca nowoczesnej bakteriologii i nauki o chorobach zakaźnych, odkryw-

- ca prątka gruźlicy i przecinkowca cholery, laureat nagrody Nobla w 1905 r. (zm. 27.V.1910)
- (90) 17.XII.1903 — ur. Erskine Caldwell, amerykański powieściopisarz, nowelista, publicysta, autor „Poletka Pana Boga”, „Chłopców z Georgii” (zm. 17.IV.1987)
- (110) 24.XII.1883 — ur. Stefan Jaracz, aktor, reżyser teatralny, dyrektor teatru „Ateneum” w Warszawie (zm. 11.VIII.1945)
- (40) 27.XII.1953 — zm. Julian Tuwim, poeta, współtwórca grupy poetyckiej „Skamander”, satyryk, tłumacz, twórca m.in. poezji dla dzieci (ur. 13.IX.1894)
- (70) 28.XII.1923 — zm. Gustaw Alexandre Eiffel, francuski inżynier architekt, twórca m.in. stalowej wieży w Paryżu (ur. 15.XII.1832)

VIII. KALENDARIUM WYDARZEŃ Z ŻYCIA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH

III—IV kw. 1992 r.

30 października

Dział Instrukcyjno-Metodyczny zorganizował jednodniowe szkolenie dla kierowników oddziałów dziecięcych i kierowników bibliotek publiczno-szkolnych.

Centralnym punktem programu był wykład znanego krytyka literatury dziecięcej i zarazem autora — Janiny Papuzińskiej. Była zatem okazja do spotkań z najmłodszymi czytelnikami w bibliotekach w Olsztynie (Filia 5 i 17) oraz w Barczewie, Szczytnie i Świętajnie.

1 października — 15 grudnia

Pracujące w Dziale Instrukcyjno-Metodycznym instruktorki: Zofia Koprowska, Alicja Karkowska i Krystyna Litwin — przeszły do Miejskiego Ośrodka Kultury w Olsztynie.

październik

Promocja tomików poetyckich: Alicji Bykowskiej-Salczyńskiej, Kazimierza Brakonieckiego i Janusza Kryszaka wydanych przez oficynę „Dekora” zgromadziła w sali WBP liczne grono wielbicieli poezji.

30 listopada

Nastąpiła zmiana na stanowisku dyrektora MBP w Kętrzynie. Pracująca od 1971 r. mgr Halina Małachowska odeszła na emeryturę. Kierownictwo placówki objęła Jadwiga Humieńczuk.

Jednocześnie z dyrektorką przeszła na emeryturę długoletnia kier. działu gromadzenia zbiorów dr Teresa Iterman.

1 grudnia

Kierownictwo Działu Instrukcyjno-Metodycznego WBP objęła mgr Wiesława Borkowska-Nichthauser dotychczas pracująca w Czytelnii Główniej i Wypożyczalni Międzybibliotecznej.

Jest absolwentką Wydziału Pedagogicznego WSP w Olsztynie.

29 grudnia

Spotkanie dyrektorów bibliotek dawnych rejonów z udziałem kierowników działów WBP oraz dyrektora Wydziału Spraw Społecznych Witolda Hillera.

Przedstawione przez dyr. Romana Ławrynowicza propozycje współpracy na 1993 rok spotkały się z zainteresowaniem zebranych. Relacje z działalności lokalnej bibliotek ukazały ciekawe inicjatywy i pomysłowość w zdobywaniu funduszy.

grudzień

Komputery, kserografy powoli przekraczają progi bibliotek. Do grona ich posiadaczy dołączyły biblioteki w Iławie, Morągu i Szczytnie.

grudzień

Mrągowo kontynuuje ciekawą inicjatywę współpracy z Zarządem Wojewódzkim Stowarzyszenia PAX. Biblioteka jest organizatorem spotkań, PAX opłaca autorów bądź prelegentów.

Zdzisława Kosmowska

SPIS TREŚCI

I. W NASZYCH BIBLIOTEKACH	
1. Biblioteki podzielone — Roman Ławrynowicz	3
2. Na ile Wojewódzka Biblioteka Publiczna? — Roman Ławrynowicz	7
3. Projekt gminnego ośrodka informacji lokalnej — Alina Karkowska	9
II. LUDZIE Z KRĘGU KSIĄŻKI	
1. Pani Elwira — Tadeusz Szyllejko	17
III. WARTO WIEDZIEĆ	
1. Rozmaitości literackie — Jolanta Juran	19
IV. POMOCE METODYCZNE	
1. Wydawnictwa ciągłe. Konspekt lekcji dla klasy II szkoły średniej — Alicja Makuch	21
2. Rola czytania w życiu człowieka. Konspekt lekcji dla klasy I zasadniczej szkoły zawodowej — Stefania Pichet	22
3. Czy znasz te lektury i ich autorów? (konkurs dla klas II) — Krzyszyna Jagielska	27
V. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
1. Nagrody Nobla 1992 — Beata Florczuk	30
2. Derek Walcott — Literacki Nobel '92 — Jolanta Juran	32
3. Prywatyzacja w województwie olsztyńskim — Irena Walczak	33
VI. NOWOŚCI WYDAWNICZE	
1. Nowe książki o Warmii i Mazurach — Bożena Wasilewska	36
2. Źródła informacyjno-bibliograficzne (wybór nabytków WBP) — Beata Florczuk	37
VII. KALENDARIUM ROCZNIC IV—XII 1993	42
VIII. KALENDARIUM Z ŻYCIA BIBLIOTEK — Zdzisława Kosmowska	46

